

XXI. évf. 6. szám 2009. november-december

az egység kultúrája

új város

Országhatárok
népek közössége

Rendszerváltás?
Interjú Dömötörfi Tiborral

Az elnök első éve
Interjú Maria Voce Emmausszal

Új város

Közéleti kiadvány –
ISSN 0865-0829

A Fokoláre Mozgalom lapja
www.fokolare.hu

Kiadja: Új Város Alapítvány 1163
Budapest, Ágoston Péter u. 25.
Számlasszám:
11705008-20434836

Felelős kiadó: Reskovits Ágnes

Szerkesztőségi cím:

1163 Budapest, Kistereny u. 54.

Telefon: 328-0785

E-mail: ujvaros@fokolare.hu

Adminisztráció:

ujvarosiroda@fokolare.hu

Szerkeszti a szerkesztőbizottság:
Bartus Sándor és Reskovits Ágnes

Munkatársak: Aranyi Krisztina,
Csányi Sándor, Bakacsi Viktória,
Bernáth Mária, Erhardt Ágoston,
Fábián Zsuzsanna, Fábri Andzsej,
id. Frivaldszky János, Göbel Ágoston,
Hortoványi Emőke, Körmendy Imre,
Medvey Judit, Nagy Márta, Rieih
Zsuzsanna, Sudár Balázs, Tóth Judit,
Varga Krisztina, Vizsolyi László

Nyomdai előkészítés:

Arton 2004 Bt

Nyomtatás:

RG Press Kft. Budapest

Felelős vezető: Vankó Gábor

Terjeszti a Magyar Posta Zrt.

Hírlap üzletág

Előfizethető a szerkesztőségben

Éves előfizetési díj 2009-re: 4.500 Ft.

Külföldre: 37 euro

Támogatói előfizetés: 8.000 Ft.

Címlap: M. Scrobogna/La Presse/CN

Hátlap: Sudár Imre

TESTVÉRLAPJAINK:

Olaszország: **Città Nuova** (CN).

Amerikai Egyesült Államok: **Living**

City. Argentína: **Ciudad nueva**.

Ausztrália: **New City**. Belgium:

Nieuwe Stad. Brazília: **Cidade**

Nova. Bulgária: **Nov Sviat**. Cseh

Köztársaság: **Nove mesto**.

Dánia: **Ny Stad**. Franciaország:

Nouvelle Cité. Fülöp-szigetek:

New City. Hollandia: **Nieuwe**

Stad. Horvátország: **Novi**

Svijet. Japán: **Uno**. Kanada:

Nouvelle Cité. Kenya: **New**

City-Nouvelle Cité. Kína: **San**

Sing. Kolumbia: **Ciudad Nueva**.

Korea: **Cumul**. Lengyelország:

Nove Miasto. Libanon: **Cité**

Nouvelle. Litvánia: **Naujasis**

Miestas. Nagy-Britannia: **New**

City. Németország: **Neue Stadt**.

Pakisztán: **Hayat**. Portugália:

Cidade nova. Románia: **Oraş**

Nou. Spanyolország: **Ciudad**

Nueva. Svédország: **Enad**

Värd. Szlovákia: **Nové mesto**.

Szlovénia: **Novi svet**. Uruguay:

Ciudad Nueva. Venezuela:

Ciudad Nueva.

MOST MIT ADHATOK?

Reggelenként meg szoktam ke-
resni a takarítónőt iskolánkban,
ahol gazdasági vezető vagyok.
Megkérdem mit látott, ta-
pasztalt az épületben, és
ő hogy van. Egyik reggel
szomorúan fogadott,
elmondta: nincs kedve
dolgozni, el is megy töl-
lünk. Csodálkozva kér-
deztem, hogy mi a baj.

Ő már szeptember óta kérte,
hogy írjak egy köszönőlevelet a
takarító cég vezetőjének, mert
adott egy takarítógépet, amivel
minőségileg szebben tudnak
dolgozni, de hiába, mert én
nem írtam meg. Egyet tudtam
mondani: az igazgatónő úgy
látta, hogy erre nincs szükség.
Leültem az irodámban és érez-
tem, nem maradhat ez így! Mit
adhatok most? Világos lett, egy
dolgot: a szeretetemet íránta,
csak hogyan? Az igazgatónő és
helyettese órán voltak, a taka-
rítónő meg lógó orral dolgozgat-
ott. Kicsengetéskor mindket-
tőjüknek el tudtam mondani a
helyzetet. Az igazgatóhelyettes
elment a takarítónővel beszél-
getni, az igazgatónő, pedig meg-
engedte, hogy megírjam a levelet.
Másnap postára került, és azóta
is békében dolgozunk együtt

Szélpál Márta – Szeged

VAN MÁS ÚT IS!

Napjaink tele vannak erőszak-
kal, igazságtalanságokkal,
sérlemekkel. A televízió önti a
balesetekről, csalásról, gyilkos-
ságokról szóló híreket. Az
ember dühében, felhábo-
rodásában visszautne, de
tehetetlen, végül apátiába,
kétségbeesésbe zuhan.
Tényleg nincs megoldás?

Évekkel ezelőtt egy erdélyi
látogatásunkkor kis társaság-
ban találkoztunk Bøjte Csa-
bával. Még középiskolás volt.
Megtudtuk, hogy édesapját
hosszú időn át fogva tartotta
a politikai rendőrség, kegyetlen-
ül bántak vele. Kiszabadulá-
sa után hamarosan behalt a
börtönben szerzett sérüléseibe.
Fiában égett a bosszú vágya,
Isten sugallatára mégis különös
utat választott. Erőszak nélkül,
szeretettel fog igazságot, elég-
tételt szerezni édesapjának.

A többit már ismerjük. Fe-
rencs szerzetesként elhagyott
gyermek befogadásával,
nevelésével, tanításával kezd-
te, ma már több nagy intézet,
nevelőotthon, iskola működik
a vezetésével. A megmentett,
szeretetlenben felnevelt fiatalok
közül sokan visszatérnek hozzá
segíteni a munkáját. Napja-
inkban már Magyarországon

Nézőpont

5 Az új enciklikáról

Az élet igéje

6 NOVEMBER

Másokért gazdagok

7 AZ IGE ÉLETE

Nem maradhatok

semmitmondó

kapcsolatban

Külföldi lányok

Papucs volt rajta

„Sok a tag, de a test
csak egy”

Családunk motorizálása

9 DECEMBER

Jel az emberek között

Társadalom

10 KORUNK KÉRDÉSEI

Cigányokkal együtt

12 A BÉKE FONTOSABB

Majdnem kétmilliárdan

Aktuális

14 HÍRMOZAIK

15 AZ IGAZSÁG KAPUI

Végleg elvesztettük
őket?

Az egység lelkesége

16 ELŐTTÜNK JÁRTAK

Tíz éve: Rác Ilona

Egy éve: Orbán László

ELŐFIZETÉS 2010

Kedves Olvasónk!

Kérjük, újítsa meg előfizetését a következő esztendő-
re változatlan előfizetési díjjal!

Megteheti a mellékelt postai csekk befizetésével, vagy
átutalással a 11705008-20434836 számlaszámra.

Teljes évre: 4.500 Ft • Félévre: 2.250 Ft

Külföldre: 37 euró • Támogatói előfizetés: 8.000 Ft

KÖSZÖNJÜK!

Köszönetet mondunk mindazon olvasóinknak, akik
az idei évben támogatói előfizetésükkel lehetővé tették,
hogy határainkon túli magyarokhoz és anyagiakban
szűkölködő olvasóinkhoz is eljusson az Új Város.

- 18 CHIARA UTÁN
Az elnök első éve
- 20 NÉPEK KÖZÖSSÉGE
Országhatár
- 22 TÁBORBAN
Széles hidak a víz fölött

Kultúra

- 23 IRODALOM
A szembejövő ember
- 24 XX. SZÁZAD
Rendszerváltás

Közelkép

- 26 OLVASÓINKTÓL
A makói kórházból az emberi méltóságért
- 28 ÖSSZEFOGÁS
Tájfunkok után

Megkérdeztük

- 30 PSZICHOLÓGIA
Számítógép és függőség
- 31 FIATALOK
Csak a nagy szerelem?
- Életmód
- 32 AZ ÜNNEP OKÁN
Hamarosan itt a karácsony
- 33 ALKOTÓ
A bor és a víz

Utolsó oldalak

NÉPEK KARÁCSONYA

Az idei esztendő utolsó számát tartjuk a kezünkben. Az ilyenkor szokásos év végi számvetésben az elért eredmények mellett a meghiúsult tervekről, reményekről is szólhatnánk, és elemezhetnénk a válság okait. Mégsem ezt tesszük, inkább szeretnénk *együtt, mindannyian* felkészülni a ránk váró új feladatokra, frissen, nagy bizalommal.

Erre ad példát a Fokoláre Mozgalom elnöke is, Maria Voce Emmaus, akivel interjút készített testvér lapunk, a Città Nuova (a 18. oldalon olvashatjuk). Immár sokféle hallani, hogy hivatkoznak a válaszáira, hiszen az ő feladata, hogy az egész világon elterjedt nagy közösség egységét megőrizze és előmozdítsa.

Nemrég magyarul is megjelent XVI. Benedek pápa *Szeretet az igazságban* kezdetű új enciklikája. Az emberiség egész közösségéhez szól, hiszen a globalizáció minden népet érint. A Szentatya világosan és érthetően figyelmeztet mindannyiunk erkölcsi felelősségére, és nem habozik kijelenteni: ha a népek nem adnak közösen választ az egész világot érintő problémákra, akkor az egész emberiség léte veszélyben forog. Rémhírkeltés volna? Egyáltalán nem! Inkább színtiszta realizmus: nyissuk ki a szemünket!

Elsősorban az életstílusunkon kell változtatnunk: nem léphetünk túl a lehetőségünk adta valós kereteken, értelmetlen adósságokba verve magunkat; nem felejthetjük el, hogy az anyagi javakon túl boldogságot találhatunk az emberi kapcsolatokban, a testvériségben, az önként és ingyen vállalt segítségben is. Nem tehetjük tönkre a bolygónkat, a természetet, hanem szorgalmas munkával meg kell óvnunk a jövő nemzedéknek. Nem nézhetjük görbe szemmel a más nemzetiségű, tőlünk különböző bőrszínű vagy vallású felebarátot, hanem komolyan kell vennünk, hogy mindannyian ugyanannak az Atyának vagyunk a gyermekei, és Ő egyenlően szeret mindenkit. Sorolhatnánk még...

Hogyan érhetünk célt? Milyen eszközeink vannak? A szeretet az igazságban. Méltó kihívás, hogy a legjobb önmagunkat adjuk minden nap. Csak így lehetünk bizakodók és realisták egyszerre!

Az evangélium szerint nem áshatjuk el a kapott talentumainkat félelemből, legyen szó akár pénzről, vállalkozni tudásról, kultúráról, szervezőképességről, művészi tehetségről vagy bármi másról. Be kell fektetnünk, bízva abban, hogy a válságból csak így lábálhatunk ki.

Még tovább szöve a gondolatokat: miért ne fektethetnénk be az egész emberiség javára? Közgazdászok úgy tartják, hogy a válságból kivezető út az lehet, ami egyaránt fejlődést ígér mindenkinek: ha megszabadítjuk a népeket az éhezéstől, ha lakáshoz juttatjuk az embereket és biztosítjuk, hogy mindenki oktatásban, egészségügyi ellátásban részesüljön, stb.

Ha valamelyik bank, például a Világbank megfinanszírozna egy ilyen nagy befektetést az emberiség javára, az bizonyára meghozná a békét és a kölcsönös bizalmat is, valamint fellendítené a világ gazdaságát, mert a szegények és gazdagok közti óriási különbség megszűntével okafogyottá válna a terrorizmus, mely oly sok pénzbe és még több emberéletbe kerül.

S ha beköszönhet végre mindenütt a béke a szeretetben és az igazságban: az lesz a népek karácsonya.

a szerkesztők

is működtet egy intézetet leányanyáknak, az elhagyott gyerekek ápolására, segítségére. Az egész világról, hazánkból is sok karitatív közösség segíti adományaival Déva „anyaotthonát”.

Követhető példa. Mi is megtalálhatjuk környezetünkben a lehetőséget, és a Szentlélek segítségével, szeretettel küzdhetünk korunk igazságtalanságai ellen, hogy gyógyítsuk a társadalom, az emberiség, a mellettünk élő emberek sebeit, nyomorúságát.

H. J. – Nagymaros

A KÜLÖNBÉG BOTRÁNYA

Gyakran olvashatunk olyan újságcikket, könyvet, amelyből csöpög az előítélet, a vallásellenesség. Talán nem kell külön hangsúlyoznom, mennyire felületesek és értelmetlenek, sőt sértőek az ilyen írások.

Nemrég egy adott helyzet kapcsán mégis rádöbentem valamire: meglehet, hogy akik így írnak, talán sajnálatosan alakult azoknak az életük: olyan emberekkel találkoztak, kik a tetteikben ellentmondanak az eszméknek, amit szavaikkal hirdetnek.

Felfedezésem azt a meggyőződésemet erősítette, hogy nincs súlyosabb dolog, mint amikor mások botrányos eltérést tapasztalnak a között, amit hirdetünk, és amit a mindennapokban meg is valósítunk. Nagyon igaznak tűnnek VI. Pál pápa szavai. Ő mondta, hogy olyan idöket élünk, amikor nem fogadják el a tanítókat, csak a tanúságtéveket; és ha mégis, csak azért fogadják el a tanítás igazságát, mert valaki tanúságot tett róla.

A. L.

Nemrég XVI. Benedek pápa is elővette ezt a témát, és ugyanezt mondja. Szavai nem hagynak semmi kétséget, hiszen közvetlenül és elsősorban azokhoz szól, akik kereszténynek vallják magukat.

A szerkesztők

RENDRAGYÓ MUNKATÁRSÁK

A nyíregyházi máriapoliról olvashatunk az előző számban. Ez a mostani lelkigyakorlat rendhagyóra sikerült, mert aktív résztvevője lehettem könyvárusítóként. Nagyon élveztem! Közvetlen munkatársammal, Jenővel jól kiegészítettük egymást, pedig ott ismerkedtünk össze. A lelkigyakorlat valamennyi tagjával találkozhattam, hiszen a könyves asztalnál szinte mindenki megfordult. Mi pedig igyekeztünk segíteni a választásban, nem volt kérés, kívánság, amire ne kerestünk volna rugalmas megoldást. Benedek, kilencéves kisfiam két gyermekprogram között élvezettel dolgozott velünk. Nagy örömeire szolgált, ha segítségével valaki vásárolt például egy szeretet-dobókockát. Mi pedig köszönjük az oly gyakran kapott szép mosolyokat.

Ludvig Csilla

VALAMI HIÁNYZIK

Az előző számban olvastam Héjj Tibor cikkét a mostani válság mélyebb okairól. Érdekes, mély gondolatai további töprengésre indítottak. Amikor azt olvastam, hogy a társadalomtudósok a mohóságot látják a folyamat forrásának, eszembe jutott, amit valahol mást olvastam az egészséges táplálkozásról. A cikk szerint a mohóság lehet annak a következménye is, hogy valaki

ugyan eszik, akár sokat is, csak épp valami mégis hiányzik a szervezetének... Nem kizárt, hogy jelen világunkban is fellépnek ilyen hiányok. Azt hiszem, mindannyian tudnánk sorolni, mi hiányzik nekünk magunknak, a környezetünknek, amiből esetleg nekünk annyi van, hogy még másoknak is adhatnánk belőle.

A. K. – Budapest

EGY HIBA OKÁN

Javítani kellett a mobilomat. Bonyultabb volt, elsőre nem sikerült túlesni a dolgon. Visszamentem, és a műszerész a kötelezőkön túl tovább próbálkozott, újabb költségek nélkül. Már maga az emberbarát környezet is, de főként ennek a fiatal, olyan unokámkorú fiúnak a viselkedése készítetett arra, hogy név szerint írjam be a vásárlók könyvébe, amit elsősorban vele tapasztalok. Panaszáradataink közé, főképp, ha tekintélyes, jól szabályozott cégről van szó, mint a T-Com, be kell vésní azt is, ami a személyességből, a szolgálat könnyedségéből árad.

H. E.

HELYESBÍTÉS

Előző számunk hátlapján a festmény címe helyesen: **A szeretet dinamikája**. Smohayné Simon Gyöngyvér alkotása. Készült 2005. februárban, 91x75 cm, selyem, selyemfesték. A kép tulajdonosa: Fábri család.

olvasói vélemény

Levelezési rovatunkban az ÚJ VÁROS szerkesztőségébe küldött levelekből, üzenetekből közlünk válogatást. Továbbra is szívesen vesszük Kedves Olvasóink véleményét, a szerkesztőség e-mail címén (ujvaros@fokolare.hu) vagy postacímünkön: 1163 Budapest, Kisterenye u. 54.

KÖZHASZNÚ HIRDETÉS

Ezúton szeretnénk megköszönni mindazok támogatását, akik az elmúlt évben segítették a Fokoláre Mozgalom céljainak megvalósulását a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlásával.

2009-ben a felajánlott összeg: 882764 Ft volt.

Ezt az összeget különböző rendezvényeink kiadásainak fedezésére használtuk fel.

Az Új Város Alapítvány, mint közhasznú szervezet jogosult az adók 1%-ának gyűjtésére.

Adószáma: **18041930-1-42**

AZ ÚJ ENCIKLIKÁRÓL

CV

Stefano Zamagni a bolognai egyetem közgazdaságtan tanszékének a tanára és a Vatikáni Iustitia et Pax Pápai Tanács konzulense.

Mi a legfőbb újdonsága a Caritas in veritate enciklikának?

Mindenekelőtt arra hív, hogy ne válasszuk szét a gazdaságot és a társadalmat. Az utóbbi három évszázad olyan társadalmi modellt hagyott ránk, amelyben elkülönül egymástól egyrészt a kőkemény törvényeket követő gazdaság, amely semmiféle beleszólást nem enged saját rendszerébe, és azt vallja, hogy „üzlet az üzlet”, másrészt a társadalmi szféra, amely feladatának tekintí, hogy mindazt biztosítsa, amit a kapitalista alapú piacgazdaság nem képes megvalósítani az igazságosság és az egyenlőség terén.

Ne feledjük: ennek a szétválasztó logikának a szülőtte a szociális állam. A XVIII. és főleg a XIX. század gondolkodása – politikailag akár liberális, akár állampárti volt – nem változtatott ezen.

XVI. Benedek szerint mára elévült ez a logika, mert immár egy posztindusztriális társadalomban élünk. A társadalmi, szociális elemnek ott a helye a gazdaságban, nem szorulhat peremre, és nem lehet csak utólagos szerepe. Ennek a jelentős változásnak köszönhetően maga a piac is emberibbé teheti az általa teremtett kapcsolatokat és struktúrákat.

Az enciklika a testvériség elvét alkalmazza a gazdasági szférában. Miért?

XVI. Benedek központi szerepet tulajdonít a testvériségnek. Ez egy másik, az enciklika talán leginkább lenyűgöző újdonsága.

A szociális piaccgazdaság már jó ideje felfedezte, hogy ma az emberek a boldogság után vágyanak. Ezt azonban csak egy testvéri társadalom képes biztosítani. Nem elegendő csupán a szolidaritás, amely arra törekszik, hogy a különbözőeket egyenlőkké tegye, hanem testvériségre van szükség, amely megengedi az egyenlőeknek, hogy különbözőek legyenek. A testvéri társadalom egyben szolidáris is, de fordítva ez már nem igaz. Tehát a testvériség elvének a bevezetése előrelépés.

Nagyon fontos, hogy ebben az enciklikában kifejezetten szerepel a testvériség fogalma, mert – néhány egészen ritka kivételtől eltekintve – a gazdasági és szociális kérdésekkel foglalkozó leghaladóbb irodalomban sem helyeznek kellő súlyt a testvériségre épülő társadalom gondolatára. A testvériség

nem más, mint – gyakorlati gazdasági megfogalmazásban – a kölcsönösség elve. Ezért húzza alá többször is az enciklika a kölcsönösséget.

Végül meg kell említenünk, hogy a testvériség gondolata nem abszolút újdonság. Már a XIII. századtól jelen van a ferencesek jóvoltából, és tart egészen a francia forradalomig, amely a zászlajára tűzte a hármas jelszót: „szabadság, egyenlőség, testvériség”. A francia forradalom után azonban a testvériség fogalmát száműzték. Ezzel az enciklikával most újra visszatérhet, és a testvériséget is meghatározó alapelvnek tekinthetjük.

A pénzügyi válság kirobbanásának köszönhetjük, hogy a testvériség elve megjelent az enciklikában?

Nem! A Caritas in veritate rámutat a kapitalizmus gyökereiben rejlő

korlátokra: kitűzött egy célt – a profit maximalizálását –, és azt az egész társadalom céljává tette. Az enciklika nem a nyereséget ítéli el, hanem azt, amikor egyedüli célá válik. Hangsúlyozza, hogy a piac a gazdasági élet megszervezésének az egyik módja, és azt indítványozza, hogy lépünk túl a kapitalizmuson.

Újdonságnak számít, hogy a testvériség elvével kapcsolatban az enciklika példákmal él: nem kapitalista jellegű vállalkozásokról beszél, szervezetekről, társulásokról, és a közösségi

g a z d a - ság cégeiről. Ezek valódi vállalkozások, mert a piacra termelnek, de céljuk nem a nyereség maximalizálása. Épp ezeket ne tekintenénk vállalkozásoknak?

A korábban említett szétválasztás logikája szerint azt kellene mondanunk, hogy ezek a szociális szférához tartoznak. Az enciklika azonban azt állítja, hogy a gazdasági szféra részei. Ahhoz a prófétai kisebbséghez tartoznak, amelyek igazolják, hogy meg lehet maradni a piacon, a piac törvényeinek tisztelőben tartása mellett kollektív vagy társadalmi haszonnal járó célok szolgálatában.

Paolo Loriga
Fordította: Vizsolyi László

MÁSOKÉRT GAZDAGOK

Megdöbbszent ez a mondat?

Azt hiszem, igazad van, ha meglepődsz rajta, és elgondolkodsz azon, hogy mit is tehetnél. Jézus semmit sem mondott véletlenül. Komolyan kell tehát vennünk ezeket a szavakat, ne próbáljuk tompítani a jelentésüket!

Próbáljuk inkább megérteni Jézus viselkedése alapján, hogy mit is akart mondani, hogyan is viselkedett Ő a gazdagokkal? Jómódú emberekkel is barátkozott. Zakeusnak, aki csak a vagyona fe-

lét ajándékozta oda, ezt mondta: ma üdvösség köszöntött e házra.

Az Apostolok Cselekedetei arról tanúskodik, hogy az ősegyházban szabadon gyakorolták a vagyonközösséget, nem volt kötelező teljesen lemondani a javakról.

Jézusnak tehát nem az volt a szándéka, hogy kizárólag olyan emberekből alapítson közösséget, akik az Ő hívására otthagyták minden vagyonukat és úgy követik Őt [...].

Mégis azt mondja: „Könnyebb a tevének átmenni a tűfokán, mint a gazdagnak bejutni az Isten országába.”

Mégis azt mondja: „Könnyebb a tevének átmenni a tűfokán, mint a gazdagnak bejutni az Isten országába.”

Mit ítél el hát Jézus? Nem a földi javakat, hanem a hozzájuk ragaszkodó gazdag embert.

Miért?

Mert egyértelmű, hogy minden Istené, a gazdag viszont úgy viselkedik, mintha vagyona az övé volna.

Tény, hogy a vagyon könnyen elfoglalhatja Isten helyét az ember szívében, elvakulttá teheti, és szabad utat engedhet a rossz hajlamoknak. Pál apostol írja: „Akik meg akarnak gazdagodni, kísértésbe esnek, sok esztelen és káros kívánság kelepccéjébe, amelyek romlásba és kárhozatba döntik az embert.” (1Tim 6,9)

Már Platón megállapította: „Lehetetlen, hogy egy rendkívül jó ember egyben rendkívül gazdag is legyen.”

Mit tegyen tehát az, aki jómódú? Mindenekelőtt legyen szabad a szíve, teljesen nyitott Isten előtt. Vagyona *kezelőjének* tekintse magát, és ne feledkezzen meg arról, hogy vagyonát „társadalmi adósság” terhelő – ahogy azt II. János Pál mondta.

A gazdagság önmagában nem rossz, nem megvetendő, de helyesen kell élni vele.

Ne a kezünk, hanem a szívünk legyen távol a

pénztől! Tanuljuk meg mások javára felhasználni!

Aki gazdag, az legyen a többiekért gazdag.

„Könnyebb a tevének átmenni a tűfokán, mint a gazdagnak bejutni az Isten országába.”

Talán úgy gondolod, hogy egyáltalán nem vagy gazdag, tehát ezek a szavak nem vonatkoznak rád.

Vigyázz! E kijelentés után a tanítványok is megdöbbszent kérést tettek Krisztustól: „Hát akkor ki üdvözülhet?”¹. Ez világosan mutatja, hogy szavai mindenkihez szólnak.

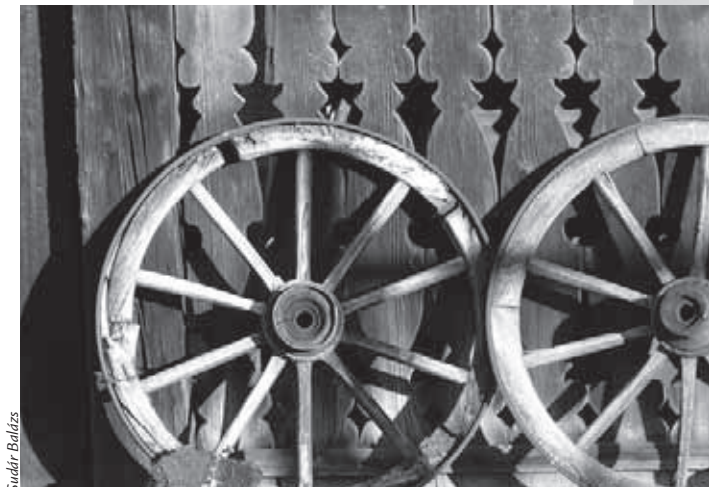
Még annak a szíve is ragaszkodhat ezer földi dologhoz, aki mindent elhagyott Krisztus követéséért. Még egy koldus is lehet gazdag Isten előtt, ha szitkozódik, amikor valaki hozzányúl a tarisznyájához. [...]

Chiara Lubich

„Könnyebb a tevének átmenni a tűfokán, mint a gazdagnak bejutni az Isten országába.” (Mt 19,24)

¹ Mt 19,25

Megjelent: Chiara Lubich és más keresztények: *Éljük az Igét II.*, Budapest, 2008, 29-30. o.

EVANGÉLIUM A MINDENNAPOKBAN

NEM MARADHATOK SEMMITMONDÓ KAPCSOLATBAN

Nagyon szíven ütött ez az életige: „Szeressétek el-lenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal...”

Átgondoltam, az én életemben, ez hogy van jelen. Mivel a bátyámmal hosszú évek óta nagyon erőltetett és felszínes kapcsolatban voltam, csak telefonon érintkeztünk családi ünnepek kapcsán, de akkor is inkább szomorúság, hiányérzet volt bennem a beszélgetés végén. Nagyon bántottak rendszeres csipkelődései a vallássosságom miatt, de bennem sem volt meg a jézusi szeretet, mert ilyenkor másra tereltem a szót.

Ha Jézus azt akarja, hogy radikálisan kövessük Őt, nem maradhatok semmitmondó kapcsolatban az édestestvéremmel.

Én már a múltbéli sérelmeken túlléptem, de a fájdalmat a szívem mélyén hordoztam még. Ráébredtem, radikálisan szakítanom kell a múlttal, nem szabad hordozni a sérelmeket. Nekem kell elsőként lépni a bátyám felé, még ha el is utasít. Amikor ezek a gondolatok jártak a fejemben, máreldöntöttem, hogy kapcsolatba lépek családjával. Sógornőm születésnapja közeledett, ezt jó alkalomnak tartottam, hogy belevágjak a jóba, és gyarapodjak benne.

Telefonbeszélgetéssel kezdődött, aztán meghívtak ebédre. Igent mondtam, de mindjárt a félelem is erőt vett rajtam, hogyan fognak fogadni ennyi év kihagyás után. A vonaton utazva némi gyomorgörccsel, feszültséggel, elkezdtem imádkozni a szokásos imáimat, kértem a Szentlélek erejét, hogy világosítson, vezessen. Az ima végére nyugalom és béke költözött a szívembe. Nekem semmi mást nem kell tenni, „csak én szeressek”, és akkor engem is viszont szeretnek, ilyen egyszerű.

Nagyon szép napot töltöttünk együtt, nem előhozva a régi sérelmeket. Boldogan, nagy szeretetben váltunk el, este sógornőm telefonon megköszönte a látogatásomat, megbeszéltük, hogy sűrűbben találkozzunk.

B. Jutka

KÜLFÖLDI LANYOK

Akönyvtárba rendszeresen jönnek be ugyanazok a gyerekcsoportok. Van két dél-amerikai lány, akik csak kettesben szoktak lenni, nem beszélgetnek mással. Egyszer egy lánycsapat nevetgált a számítógép körül. Odamentem hozzájuk és mondtam nekik:

- Tudjátok, hogy az a két lány külföldi?
- Tényleg, nem is tudtuk!
- Nem akartok beszélgetni velük, olyan egyedül vannak?

Odamentek, körbeültek, és sokáig beszélgettek együtt. Aztán azt mondták: Ezek a lányok nagyon szomorúak, és nincsenek barátaik. Miért is nem a mi osztályunkba járnak! Aztán próbálták „megszerezni őket”, de az

órarend miatt nem kerülhettek át hozzájuk. Ettől a két lánytól karácsonykor egy-egy angyalkát és csokit kaptam, és boldog arccal és puszival váltunk el. És ehhez csak arra volt szükség, hogy én ne rászóljak a lányokra, amiért hangoskodnak, inkább fordítsam át figyelmüket a két külföldre.

Újra felfedeztem, hogy amikor másnak segítünk szeretni, az is szeretet!

Horváth Viktória – Budapest

PAPUCS VOLT RAJTA

Férjem munkahelyén az a szokás, hogy karácsonyra egymást megajándékozzák: mindenki egy valakit. Tavaly engem kért meg, hogy vegyem meg ezt az ajándékot a kollegájának. Nem egészen értettem, hogy miért nekem kell beszereznem ezt is, de gondoltam, fontosabb a szeretet. Pont egy olyan boltba tértem be, ahol még választékot is találtam a kívánt ajándékból. Aztán átszerveztem a napi programot, hogy időre el is tudjam vinni férjem munkahelyére. Odatelefonáltam neki, hogy jöjjön le, mert siettem. Megérkeztem az épület elé. Ő már ott állt az üvegfal mögött. Integtettem neki a kocsiból, hogy jöjjön ki, mert logikus lett volna, hogy így nem kell parkolóhelyet keresnem. Ő meg integtetett, hogy menjek be... Még ezt is? Aztán újra győzött a szeretet. Mikor bementem, bocsánatot kért, hogy nem jött ki, mert papucs volt rajta.

Andrea

Amit nem ajándékozunk oda, az elvesz; amit viszont megosztunk másokkal, megerősödvé tér vissza az ajándékozóhoz, és hasznos a többiek számára is.

Chiara Lubich

EVANGÉLIUM A MINDENNAPOKBAN

„SOK A TAG, DE A TEST CSAK EGY.” CSALÁDUNK, MOTORIZÁLÁSA

Abban a két hétben szinte minden napomat reggeltől késő estig a munkahelyemen töltöttem, mivel sokan megbetegedtek, és néhányunknak, akik maradtunk, minden nap hosszúnia kellett. Így másra nem jutott se időm, se energiám, és ez egyre feszültebbé tett.

A feszültség időszakában az életigének ez a gondolata segített: „Ne kicsinyeld le azt, amit Isten ott kíván tőled, ahol vagy!”

És valóban úgy tűnt, hogy a monoton napi munkának nincs különösebb jelentősége, de ha arra gondoltam, hogy én is ugyanahhoz a testhez tartozom, és mint tag, részt veszek az egész test munkájában azon a helyen, amelyet Isten választott számomra, átértékelődött minden.

Derűsen válaszolni a betegeknek, amikor már megszólalni se volt erőm. Nem kapkodni, amikor egyik este minden időpontra hárman jöttek vizsgálatra, és három órás csúszás volt. Nyugodtnak maradni, amikor igazságtalanul minket hibáztattak a hosszú várakozásért a betegek. Ott maradni, hogy segítsék a kollegánomnak, amikor már hazamehettem volna, de egy beteg rosszul lett. És nem aggódni azon, hogy milyen későn érek haza, és korán reggel újra kelni kell, és aztán másnap is újra...

Mindez új fényt kapott: szeretehetek, hogy a szeretetben én is az egyetlen test tagja lehessenek.

Varga Piroska

Fiatal koromban rengeteget motoroztam. Szenzációs dolog volt! Ki gondolta, hogy aztán másképp alakulnak a dolgok, és be kell fejeznem a motorozást? Egyre változnak a körülményeink, a betegségem miatt egyre nehezebben járok. Így tulajdonképpen Babikának, feleségemnek született az ötlete...

Amikor olvastuk az augusztusi életigét, „Mivel szerette övéit, akik a világban maradtak, mindvégig szerette”, arra gondoltunk, hogy ki tudja mi Isten terve a betegséggel kapcsolatban. Feleségem soha nem vágyott rá, hogy valaha is jogosítványa legyen. De úgy láttuk, segíthetjük az én mozgásomat azzal, ha nemcsak a gyerekek vezetnek a családban, akik lassan kirepülnek. Óriási nagy kaland. Babika azt mondja, minden alkalommal tele van félelemmel, de azért sikerei is vannak. Mindannyian nagyon mellette állunk, és biztatjuk.

Jó megosztani gondjainkat: például a közösségünk egyik tagja, aki hasonló helyzetben van, segített néhány információval a kocsivásárlást illetően, így tavaszig, amikor össze kell gyűjteni tengernyi igazolást az egészségi állapotomról, meg esetleg már vizsgázni kell, többet fogunk tudni a teendőkről. Apró kis lépésekben haladunk Isten akaratában, és bízunk benne, hogy ha ez tényleg az Ő terve velünk, a mi alkalmatlanságunk ellenére is lesz erőnk, kitartásunk, hogy végigcsináljuk ezt a nagy kalandot.

Szántó Laja – Szeged

Avilágosság a jó cselekedetekben nyilvánul meg, a keresztények jó cselekedetei által ragyog fel.

Azt mondd, nemcsak a keresztények tesznek jót. Sokan dolgoznak a haladásért, házakat építenek, előmozdítják az igazságosságot.

Igazad van. Természetesen a keresztények is megteszik, és meg is kell tenniük mindezt. De a keresztény sajátos feladata nem csupán ez. Neki új lelkülettel kell a jó cselekedeteket véghezvinnie, olyan lelkülettel, amely által már nem ő él önmagában, hanem Krisztus él benne.

Az evangélista valójában nemcsak a szeretet egyes tetteire gondol – mint például a rabok meglátogatása, a ruhátlanok felöltöztetése, vagy az irgalmasság többi cselekedeteinek alkalmazása a kor igényei szerint –, hanem arra, hogy a keresztény egész életével oly mértékben igazodjon Isten akaratához, hogy így az élete egyetlen nagy jótetté váljon. Ha a keresztény így cselekszik, ak-

JEL AZ EMBEREK KÖZÖTT

kor „áttetsző”, és a dicséret, amit tetteiért kap, nem neki szól majd, hanem Krisztusnak benne, és Isten fog megjelenni általa a világban. A keresztény feladata tehát az, hogy hagyja átragyogni önmagán a benne lakó fényt, hogy Isten jelenlétének „jele” legyen az emberek között.

„Ugyanígy a ti világosságotok is világítson az embereknek, hogy jó tetteiteket látva dicsőítsék mennyei Atyátokat.”

Ha az egyes hívők jócselekedeteinek ez a szerepe, akkor a világban élő keresztény közösségnek is ugyanilyen sajátos szerepe van: az életével kell megmutatnia Isten jelenlétét, amely ott tapasztalható, ahol ketten vagy hárman egyek az Ő nevében, ahogy Jézus az idők végezetéig megígérte egyházának.

Az ősegyház nagy jelentőséget tulajdonított Jézus e szavainak. Különösen a nehéz helyzetekben, amikor a keresztényeket megrágmalmazták, az egyház arra biztatta tagjait, hogy ne erőszakkal

válaszoljanak, hanem a magatartásukkal cáfolják meg az ellenük felhozott vádakat.

A Tituszhoz írt levélben ezt olvassuk: „Buzdítsd az ifjakat, hogy mindenben fegyelmezetten éljenek. Magad járj elöl jó példával, a tanításban légy kifogástalan és komoly. Beszéded legyen találó, megcáfolhatatlan. Hadd valljon szégyent az ellenfél, mivel semmi rosszat nem tud ránk fogni.”¹

„Ugyanígy a ti világosságotok is világítson az embereknek, hogy jó tetteiteket látva dicsőítsék mennyei Atyátokat.”

A világban ma is a keresztények élete az a fény, amely képes elvezetni az embereket Istenhez.

Elmondok egy történetet.

Antonietta Szardínia szigetről való, de Franciaországba, Grenoble-ba kellett költöznie a munkája miatt. Ott egy olyan hivatalban dolgozott, ahol sokan közönyösen, felületesen végezték munkájukat. Antonietta, keresztény lévén, mindegyikükben Jézust szerette volna szolgálni. Mindenkinek segített, mindig nyugodt volt és mosolygós. Gyakran előfordult, hogy valaki felháborodottan rákiabált, és rajta töltötte ki a haragját: „Ha ilyen lelkesen dolgozol, gépeld le az én részemet is!”

Ő hallgatott és tovább dolgozott. Tudta, hogy ezek az emberek nem rosszak, és biztosan megvan mindegyiküknek a maga baja.

Egyik nap – a többiek távollétében – odament hozzá a főnöke.

– Árulja már el nekem, hogyan képes arra, hogy nem veszíti el soha a türelmét, és még mosolyogni is tud mindig? – kérdezte.

– Megpróbálok mindig nyugodt lenni, igyekszem a dolgok jó oldalát nézni – csak ennyit válaszolt.

A főnöke az asztalra csapott.

„Ugyanígy a ti világosságotok is világítson az embereknek, hogy jó tetteiteket látva dicsőítsék mennyei Atyátokat.” (Mt 5,16)

– Nem. Itt valamiképpen Isten van a dologban, különben ez lehetetlen lenne. És gondoljon bele, én eddig nem hittem Istenben! – mondta megindultan.

Néhány nappal később hívták Antoniettát az igazgatóságra, és közölték vele, hogy áthelyezik egy másik irodába, hogy – amint az igazgató mondta – „azt is alakisza át ugyanúgy.”

„Ugyanígy a ti világosságotok is világítson az embereknek, hogy jó tetteiteket látva, dicsőítsék mennyei Atyátokat.”

Chiara Lubich

¹ Tit 2,6–8

Megjelent: Chiara Lubich és más keresztények: *Éljük az Igét II.*, Budapest, 2008, 37-39. o.

A CIGÁNYOKKAL EGYÜTT

A világon ma harminchatmillió cigány él. Magyarországon is rengeteget beszélünk a cigánykérdésről, de vajon a szavakat követik-e a tettek, a tetteink? A közelmúlt eseményei mindannyiunkat foglalkoztatnak, szeretnénk közelebb jutni a megértéshez.

Erhardt Ágoston

Hofher József jezsuita atya kilenc éve foglalkozik a cigányokkal különböző településeken, és két éve vezeti a Szeretet Iskoláját Budapest VIII. kerületében, ahol a helyi romák különleges oktatási-nevelési programban részesülnek. Dúl Géza a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia cigánypasztorációs referense, és a gyömrői Ceferino Ház vezetője. Három kérdésünkre válaszolnak.

1 *A cigányok ellen elkövetett erőszakos cselekmények felvetik a kérdést: miből fakad ez a gyűlölet?*

Hofher József: Sokkal régebből induló, mélyebb történet ez szerintem. A cigányság mindig a közösségek peremén élt, soha nem ismertük igazán őket, az ő kultúrájukat. Elkülönülés és bizalmatlanság jellemezte és jellemzi a kapcsolatot a magyarok és a cigányok között. Az egyház is elfogadta, hogy ők a peremen élnek, elfogadta, hogy egy kicsit babonás hitviláguk van. A másik probléma, hogy a kommunizmus ideje alatt volt egy ostoba filozófiára épülő, pozitív gazdasági diszkrimináció, segélypolitika, amely ellenszenvessé tette a ci-

gányokat a magyarok szemében. A politika ezt az elmúlt húsz évben tudatosan folytatta, és saját önös érdekeire használta fel. A balliberális oldal pedig élteti ezt a segélyezési rendszert, és most is tudatosan szítja a rasszizmust, és minden negatívumért a többségi társadalmat teszi felelőssé.

Dúl Géza: A kérdésnek sok összetevője van. A történelemben a cigányság mindig periférikus helyzetben volt. A mi korunk tovább növelte ezt a szembenállást. Közhely, hogy a rendszerváltás nagy vesztesei a cigányok, majd a gazdasági válság a kétségbeesésig fokozza a kilátástalanság érzését a vesztesekben. Semmiféle bűnelkövetést nem lehet igazolni a nehézségek emlegetésével, mégis a gazdasági, mentális kiszolgáltatottság melegágya a szembenállásnak, az agresszióknak, a bűnelkövetésnek. Azt is látjuk, hogy az elképesztő cinizmus képes a legnyomorultabbakat politikai játszmák eszközévé megten-

Hofher József fényképalbumából

*Hofher József SJ:
„Kölcsönösen meg kell ismernünk egymás kultúráját.”*

ni. Mindez olaj a gyűlölet tüzére mind az egyik, mind a másik oldalon.

Ebben a történetben mindenkinek megvan a maga felelőssége. A keresztény emberé miben áll?

Hofher József: Valójában abban, hogy „önközpontúak” vagyunk. Másokért nehezen tudunk áldozatot hozni. Voltak politikai okok, amiért nem kerültünk közel egymáshoz, de igazán mi sem kerestük velük a kapcsolatot. Sajnos a szekták sokkal inkább megszólítják őket, sokkal hatékonyabbak, ez a mi felelősségünk. A cigányságnak sokkal jobban megfelel a karizmatikus életforma, amelyet némely szekta képvisel. Az egyház a cigányok lelki igényeire nem találja a választ.

Dúl Géza: A sajnálatos helyzet adott. A gyűlölet, az önzés távolságot növel ember és ember között, akár cigányok, akár nem-cigányok mélyítik tetteikkel, szavaikkal ezt az elválasztó szakadékot. A keresztények felelőssége óriási, mert meggyőződésem, hogy a helyzet megoldása az evangéliumi emberkép nélkül lehetetlen. Csak a makacs, százszor, ezerszer újrakezdő megújulási szándék és a mindkét oldalról jövő megbocsátás szolgálja a sebek gyógyulását, és a harmonikus együttélést. A pénz szükséges, de nem elégséges, a seb mélyebben van, semhogy pusztán anyagi eszközökkel meg tudnánk gyógyítani. Hiszünk-e a szeretet erejében? – ez a keresztények felelőssége, nem kevesebb! A gyűlölet, a pusztulás, a halál kultúráját látva, merünk-e építkezni a „szeretet civilizációjának” tégláival – II János Pál pápa szavai szerint. Jézus a sziklára épített ház hasonlatával szemlélteti az Ő

Bartus Sándor

hiteles, tetteikben megnyilvánuló követését. Merjük-e vállalni a fáradságos utat, az embertárs mellé álló cselekvő szeretetet, amely mintát ad, és kreativitásával, fantáziájával képes formálni a társadalmat körülöttünk?

Hogyan, milyen eszközökkel lehetne segíteni a cigányok és a magyarok kapcsolatát?

Hofher József: Egyrészt kölcsönösen meg kell ismernünk egymás kultúráját. A cigányságnak pedig rá kell jönnie, hogy nemcsak jogaik, hanem kötelességeik is vannak. Ezen felül vissza kell adni a kétkezi munka becsületét. A két kulcsszó: munka és tanulás. A pozitív diszkrimináció pedig azt jelenti, hogy odaállok melléjük és nem halat adok nekik, hanem megtanítom őket halászni. Ez fantasztikus feladat, emberfeletti. Sokszor azt érzem, hogy egy sátáni csapat összeesküdött ellenünk, de ha nem vesszük fel a kesztyűt, akkor sajnos csak a nyers érzelmek fogják irányítani ezt a társadalmat. Amit nem engedhetünk meg mi keresztények.

Dúl Géza: Szükséges a megfelelő képzés, oktatás biztosítása, hogy cigány testvéreink a tanulás révén felkészülhessenek a magasabb képzést igénylő munkavállalásra. És nagyon fontos a munkahelyteremtés is, hogy a családok a tisztességes élet gazdasági alapjait meg tudják teremteni maguknak.

Ám szerintem a legfontosabb a társadalmi szakadék áthidalása. Vannak-e vállalkozó személyek a cigányok és a nem-cigányok közül, akik a „szokásostól” eltérően vállalják egymást, tanúságot tesznek az egyenrangú testvéri kapcsolatról? Közös cselekszenek, és bármit tesznek szociális téren, az oktatásban, képzésben vagy gazdasági téren, együtt teszik. Vannak-e cigányok és nem-cigányok, akik közösséget építenek, tetteikkel, de pusztán létükkel is felmutatják a mintát: a közösséget egymás között?

A divat mintaadással terjed. Erre a mintára van legnagyobb szükség manapság a társadalomnak. Ha lesznek vállalkozók rá, meggyőződésem, hogy terjedni fog. ■

Dúl Géza:
„Meggyőződésem, hogy a helyzet megoldása az evangéliumi emberkép nélkül lehetetlen.”

MAJD NEM KÉTMILLIÁRDAN ⁽¹⁾

Két részben közöljük Chiara Lubich ma is felrázóan időszerű gondolatait a békéről.

Újra itt a karácsony

Mindig eljön újra az élet és a béke ünnepe, enyhülést hoz a sebekre, még most is, amikor heves háborúk szele tombol, és a terrorizmus viharfelhői miatt nyomasztó félelem üli meg a világot.

Karácsony folytán a békének kell győznie, mert a béke élet, a háború pedig halál. Így ír a pápa: „A békéért folytatott küzdelem mindig az életért folytatott harcot jelenti.”

Hogy tovább éljen az emberiség, és jobb élete legyen, újra működésbe kell hoznunk a békét.

Ám a béke nem egy eszme a sok közül, nem szabad így tekintenünk rá, hanem tudnunk kell, hogy az emberi együttélés alapelve, az emberiség nagy családjának legfőbb törvénye, nélküle nem vagyunk család. Ma a testvérek egymásra lónek, és temérdek fegyvert bevetnek.

Túl könnyen kézbe veszik, túl könnyen folyamodnak rakétához vagy robbanóanyaghoz. Pedig jól tudjuk, lévén a harmadik évezred emberei, hogy a fegyvernek csak a védelmet kellene biztosítania, azt is csak indokolt esetben: soha nem lenne szabad, hogy védtelen

gyermek, asszonyok és idősek halálát okozza! Bevetni kizárólag jól meghatározott, konkrét – és nem csak lehetségesnek tartott – végső szükség esetén szabadna, mint sebésznek a szikét, és soha nem azért, hogy a saját elgondolásunk vagy a saját erőnk kerekedhessen felül.

Kétségtelen, hogy az utóbbi években nagyon felerősödött a terrorizmus – részben a „rossz erének” kifejeződéseként –, ezért a nemzetközi biztonság kérdését óriási veszély fenyegeti a földön. „Meg kell védeni magunkat” – hangoztatják szinte mindenütt a nyugati világban. Természetesen minden alkalmas eszközt be kell vetnünk, hogy megakadályozzuk egy újabb tömegpusztítást, de nem követhetjük el azt a hibát, hogy háborúk kirobbantására vetemedjünk „megelőző” céllal, és ezzel egy olyan örvénybe sodródjunk, amelyet kérdéses, hogy egyáltalán túlélne-e az emberiség. Az emberiség, amely manapság amúgy is kemény megpróbáltatásoknak van kitéve a sok megszakadt párbeszéd, meg nem kezdett tárgyalás és áthatolhatatlan fal miatt.

CN(2)

Az elsődleges cél itt mégsem katonai jellegű, inkább politikai: szüntessük meg a zavarost, amelyben a terroristák halászni tudnak.

Ehhez a béke a legjobb vízhordó minden szinten: erősítsük meg a nemzetközi szervezeteket, valamint munkálkodjunk a javak igazságos elosztásán és a lelki élet kivirágzásán.

Nemzetközi szervezet

Mindenekelőtt azért kell tennünk, hogy hitele legyen újra a nemzetközi intézményeknek, amelyek manapság gyakran teljesen tehetetlenek. A legutóbbi iraki konfliktus is azt mutatja, hogy a globalizált világ nem tud boldogulni egy világtekinetly nélkül, amely úgy szabályozhatná a globális folyamatokat, hogy figyelembe veszi az egyes népek előjogait.

Egyébként hogyan lehetne megoldani a föld forró pontjain zajló konfliktusokat? Elsősorban gondolok itt a karácsonyi időszakban oly sokat emlegetett földre, az izraeli-palesztin kérdésre, de egész Közel-Keletre is. És persze nem felejthetjük el a többi, sajnos túl sokszor agyonhallgatott háborút sem.

Emlékszem, az ikertornyok tragédiáját követő napokban a politikai vezetők megszólalásából nem a megtorlás, hanem az egyesülés vágya hallatszott ki: hogy egyesítsük az erőinket, és ne csak a terrorizmus miatt keletkezett problémák kezelésében, hanem a globális igazságtalanság

okozta problémákban is, amíg kielégítő megoldást nem találunk. Még bátor önkritikát is gyakoroltak akkoriban. Később azonban felülkerekedett a háború elve, az egyoldalú válasz, mellőzték a tárgyalásokat, és figyelmen kívül hagyták a nemzetközi szervezeteket. Ma vissza kellene térnünk ahhoz az egységes szándékhoz, és valóra váltani, elismerni az államok egyenlőségét a közös döntésekben, hogy megfelelő megoldást találhassunk, amely nem csak háborút jelent.

Nem kizárt, hogy egyik-másik ország komoly hatást tud gyakorolni egy-egy nehéz helyzet orvoslásában: de mindig tiszteletben kell tartania a nemzetközi közösség szabályait, úgy, mint aki az összes nép egységét képviseli. Az sem kizárt, hogy új nemzetközi szervezetek jöjjenek létre.

A II. Vatikáni Zsinat írja: „feltétlenül szükséges, hogy... a zabolátlan erőszakosságok megfékezésére jobban és szilárdabban működjenek együtt a nemzetközi intézmények, tevékenységüket pedig hangolják össze.” (GS, 83.)

Nemzetközi igazságosság

Másodsorban úgy vélem, nemzetközi szintű igazságosságra van szükség. Az államok vezetőinek azon kellene fáradozniuk, hogy valóban megvalósuljon az a gazdasági egyenlőség, amelyet egyébként választási programjukban a törekvéseik közt említeneek kivétel nélkül mindannyian. Az ígéreteket azonban tettekre kell váltani: nincs vesztegetni való időnk, hogy újabb és újabb elosztási elveket dolgozzunk ki és akarjunk megvalósítani az anyagi és a kulturális javakban. Szem előtt kell tartanunk, hogy miközben kevesen vannak, akik sokat birtokolnak, nagyon sokan vannak, akik szükségét szenvednek. Kezdjük lassan, hogy ne veszélyeztessük a gazdaság nemzetközi stabilitását. Am tegyünk meg minden erőfeszítést, hogy megszűnjön a szegénység a világon, ez az elviselhetetlen és botrányos állapot! Egyidejűleg fektessünk be a helyi gazdaság, valamint az oktatás és a kultúra fejlesztésébe, mert e nélkül semmiféle fejlődés nem lehet tartós.

*Chiara Lubich
Fordította: Reskovits Ágnes*

KRAKKÓ ÉS AUSCHWITZ

A II. világháború kitörésének 70. évfordulójára emlékezve az idei „assisi” béketalálkozót Krakkóban rendezték meg szeptember 6. és 8. között. Az első béketalálkozót a keresztény egyházak és a világvallások vezetőivel II. János Pál pápa hívta össze 1986-ban Assisibe. A Sant'Egidio közösség azóta minden évben megrendezi a „béke karavánját”, hogy élön tartsák „Assisi szellemiségét”. A három nap főszereplője minden bizonnyal maga a lengyel pápa volt, aki annak idején megmutatta, hogy lehetséges a párbeszéd, a béke a különböző vallású és kultúrájú emberek között. A Krakkóban jelen lévő bíborosok, pátriárkák, főbábik, muftik, államelnökök és a kulturális élet kiemelkedő személyiségei egyetértettek vele: „soha többé háborút!”. David Rosen rabbi emlékeztetett rá: ha VI. Pál volt az, aki úgy definiálta a párbeszédet, hogy annak az új neve: szeretet, akkor II. János Pál volt az, aki megtestesítette ezt a lelkiületet. A világvallások vezető képviselői közösen elzarándokoltak az egykori auschwitzi koncentrációs táborba is. Andrea Riccardi olasz történész, a Sant'Egidio közösség alapítója hangsúlyozta: a békéért fáradozni nem utópia. Ezt bizonyítja, hogy Assisi lelkisége visszatért Lengyelországba húsz évvel a kommunista rezsim bukása után. A Sant'Egidio ugyanis éppen 1989-ben hívott össze Varsóba egy vallásközi imatálálkozót, kevéssel a berlini fal leomlása előtt. Riccardi megállapította: „Ahelyett, hogy azon csodálkoznánk, mennyire sokféle vallást engedett meg a gondviselés, inkább az ejthetne bámulatba minket, hogy milyen sok közös, összekötő elem található bennük.” Komoly figyelmeztetés ez napjainkban, amikor a társadalmi együttélés során választásunk elénk kerülünk: összeütközés vagy valódi találkozás lesz a tőlünk különbözőkkel. XVI. Benedek üzenetében éppen erre a választásra hívta fel a figyelmet, melyet „egy olyan kultúra és életstílus képes közvetíteni, amely a másik iránti szeretetre, testvériességre és megbecsülésre épül.”

CN

SZÜLETÉSNAP A HÁZAS HÉTVÉGÉNÉL

25 éves jubileumát ünnepelte a magyar Házás Hétfé-ge lelkeségi mozgalom Esztergomban október 17-én. Európának több országából érkeztek résztvevők a HH Európa Tanácsának ülésére, így például Ausztriából, Svájcól, Németországból, Belgiumból, Hollandiából, Portugáliából, Spanyolországból, Írországból, Angliából...

Az esti hálaadó szentmisére zsúfolásig megtelt a bazilika. Testvéri szeretetben, közösen ünnepeltek a magyarországi, felvidéki, kárpátaljai, partiumi, székelyföldi, vajdasági valamint evangélikus és református házaspárok és papok.

Az eseményről részletes beszámoló jelenik meg januári számunkban.

DOM HELDER CAMARA

100 évvel ezelőtt született a brazil nyomor-nyedek püspöke, századunk szociális apostola. Olinda és Recife érseke a világ egyik legszegényebb vidékének a főpásztora volt. Tévesen marxistának tartották a szegények iránti kitün-
tő szeretete miatt. Dom Camara mély meggyőződéssel utasította el az erőszakot, és az evangélium nyomán azt képviselte, hogy nincs béke igazságosság nélkül. „A szegényeket az anyagi és lelki szegénységtől, a gazdagokat az önzéstől kell megszabadítani” - vallotta. „Ha enni adok a szegényeknek, szentnek mondanak. Ha megkérdem, vajon miért éhesek a szegények, akkor kommunistának neveznek.”

A Fülöp-szigeteki helyzetről szóló cikkünket a 28. oldalon olvashatják.

JÓTÉKONYSÁGI KONCERT

A szeptember végén Délkelet-Ázsián végigsöprő Ketsana tájfun 300 ember halálát okozta, és 1,8 millióan veszítették el otthonukat. A Fiatalok az Egyesült Világért Mozgalom jótékonyági, művészeti estét szervez, melynek bevételét a Fülöp-szigeteki károsultaknak ajánlja fel. A koncert helyszíne a **Párbeszéd Háza** (Budapest, Horánszky utca 20.), időpontja: **november 28. 19 óra**. Jegyek 500-tól 5000 forintig igényelhetők az ujifu@gmail.com e-mail címen, vagy a program előtt a helyszínen.

A Fülöp-szigeteki helyzetről szóló cikkünket a 28. oldalon olvashatják.

NŐK A BÉKÉÉRT

Nagyon sok szakértő és nemzetközi megfigyelő szerint a nők a kulcsfigurái Afrika felemelkedésének. Ezt tanúsítja az is, hogy gyakran azok a projektek a legsikeresebbek, amelyekben nők vesznek részt (például a mikrohiteltek és a nevelés területén). Éppen ezért több szervezet kezdeményezte, hogy a 2010-es Béke Nobel-díjat az afrikai nők kapják. A kollektív díjazásnak az volna a célja, hogy a világ felismerje: a béke és a fejlődés olyan összetartozó célok, amelyeket csak közösen érhetünk el. Kétféle aláírás összegyűjtését tűzték ki célul, hogy elküldhessék a díj odaítélésével megbízott bizottságnak. További információk: www.noppaw.org.

VÉGLEG ELVESZÍTETTÜK ŐKET?

Amikor egy barátunk vagy egy rokonunk átköltözik a túlvilágra, azt szoktuk mondani: „elveszítettük”, és elveszettnek is hisszük.

Ám nem így van! Ha így gondolkodunk, akkor mit jelent, hogy hiszünk a szentek közösségében?

Senki sem vész el azok közül, akik belépnek Istenbe, mert testvéreinkben, akiknek „élete megváltozott, de meg nem szűnt”, az igazán értékes: a szeretet...

Higgyünk tehát e testvéreink szeretetében, kérjünk kegyelmeket tőlük, hogy segítsenek bennünket, akik még úton vagyunk, és tegyük meg értük a mi részünket, gyakoroljuk az irgalmasság cselekedetét, ami így szól: 'imádkozni a megholtakért'.

Nem, a testvéreink nem vesztek el! Odaát vannak, mintha csak elmentek volna, hogy máshová költözzenek otthonról.

A mennyei hazában élnek, Istenben léteznek, és Őáltala továbbra is kölcsönösen szerethetjük egymást az evangélium tanítása szerint.

Chiara Lubich

TÍZ ÉVE: RÁCZ ILONA

„Eszter volt ő, azaz csillag: világított szelíden, derűvel.” Az első magyar fokolarina szent utazása a maga egyszerű hősieségében.

Hortoványi
Emőke

Ha a hétköznapi élet-szentségét kellene ma megmintázni, talán Icára esne a választásom: a félénk, csendes lányra mint titkos, merész utazóra. A következetes tanárra mint a gyerekek melegszívű barátjára. Férjem kedves diákjára, a keresztmamára, arra a kis bütyök diákra... Egy mondata mindig visszacseng: Én az elhagyott Jézust választottam.

„Hasonlít a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez. Egy ember megtalálta, örömben eladta mindenét és megvette azt.” Ez a történet nem valakiről, hanem rólam szól – mesélte Ica. Megértettem: Isten arra hív, hogy ezért az ideálért eladjam mindenemet. Akkor érezte meg, hogy a fokolarina hivatásnak szentelődve a világban: hazatalál. Hiszen az egyetlen kincs: Jézus közöttük már nem valami távoli ködkép!

Hosszú és kockázatos utakra vállalkozott. Többek közt vele érkezett el az egység lelkesége Erdélybe, ahol sokan érezték hívást, magyarok és románok, egy teljesebb életre vagy az Istennek szentelődésre. „Csupa áttetszőség volt a jelenléte – meséli Teri –, szinte nem is létezett. Első alkalmakkor mindig nagyon elegánsan jött, de látta a különbséget köztünk, és azután nagyon egyszerűen öltözve jött.” Első cigány tanítványainak

is úgy tudott örülni, mintha a családjába tartoznának. Mélyen megtapasztalom – írta később –, hogy a testvér az egyetlen mentstár, aki megszabadít önmagamtól és a fölösleges gondolatoktól.”

Többen először rajta keresztül ízelgettük, hogyan találkozhat az ember- és istenszeretet. Ugyan még rejtettségben, de jó páran igyekezünk „a XX. század első keresztényeinek” nyomdokaiba lépni, a legváltózatossabb élethelyzetekből. Lassanként lombot hajtott a Fokolaré Mozgalomban Isten önkénteseinek az ága Magyarországon is. Később a mozgalomhoz közel álló szerzetesnőkhöz vitte Icát az egység lelkesége az Isten- és emberszeretet új megnyilatkozásaival. Cikktől könyvig számos

fordítással, nyelvi lektorálással gazdagította az Új Város Kiadót. A fokolaré misztikus szerzőit, Iginó Giordanit, Chiara Lubichot is tudta úgy közvetíteni, hogy nem tűnt el az eredeti stílus szépsége, mélysége. Úgy dolgozott, hogy az olasz szöveggel hűségben maradt hű az izes, szabatos magyar nyelvhez.

Eközben mind személyesebbé vált Ica szenvedélye az elhagyottság titkára: *Néha szeretnék már a mennyországban lenni test és psziché nélkül, ami most úgy tűnik, akadályoz a szeretetben.* És végül már nagybetegen a 44 éves fokolarina Magnificatja: *Azt szeretném, hogy az egész életem hála legyen Istennek azért, hogy ezt a mérhetetlen nagy karizmát a világba küldte, hogy megajándékozott egy drágagyönggyel, az egyetlen kincsünkkel, az elhagyott Jézussal. Teljesen új szeretettel akarom újra választani Őt, pillanatról pillanatra megtanulni szeretetből semmivé válni, mint a fájdalom Szűzanya...*

Beteljesült rajta a Bölcsesség könyvéből vett mondat, az ő életigéje: „Vezette őket csodás utakon, és nappal hajlékuk szolgált nekik, éjjel meg csillagfényül.” Eszter volt ő, azaz Csillag: világított szelíden, derűvel. ■

EGY ÉVE: ORBÁN LÁSZLÓ

„Még ma velem leszel a mennyben.” Most lenne negyven éves a fiatal, erdélyi pap, aki tudta, hová tartozik.

Lassan tempózom a szabad-
téri medencében, szemerkél
az októberi eső. Víz kívül-
belül. Most is arra gondolok, hogy
ez volt, ami körülvette őt a Duna-
deltában azon az utolsó napon: víz
mindenütt, talán sós víz. Jó úszó
volt már akkor is, amikor először
találkoztunk. Majdnem húsz éve.
A papságra készülve a közösségi
lelkiség egyik nyári iskoláján vett
részt a svájci hegyekben. Emléke-
zetemben él a halk szavú, félénk,
nyúlánk fiatalember... Felejthet-
len napok, Jézussal közöttünk.

Orbán László követte Mesterét,
tavaly augusztus 9-én életét adta,
hogy megmentsen valakit. A hír
mindenkit megdöbbsentett. Egye-
temistákkal ment nyaralni a Duna
torkolatához. Észrevette, hogy
egyikőjük a hullámokkal besod-
ródott a tengerbe és fuldoklik.
Utána ugrott, és kituszkolta a part
felé, de neki nem sikerült kiúsznia.
Jézus szavai jutnak eszembe: „Sen-
ki sem szeret jobban, mint az, aki
életét adja barátaiért” (Jn 15,13).

Laci Kolozsvárott született 1969-
ben, és Erdélyben maradt akkor is,
amikor szülei Magyarországra költö-
ztek. Már arra készült, hogy ott
szolgálja övéit mindenestül. 1998-
ban szentelték pappá. Az érseke Ró-
mába küldte tanulni, majd 2005-től
a fiatalok között dolgozott egyetemi
lakószállásosként szülővárosában.

Pál József atya így emlékezik róla:
„Laci életét a csendes szolgálata-
jellemezte, folyamatosan ajándé-
kozta magát annak, aki mellette
volt. Nem beszélt sokat, de amikor
mondott valamit, mindig sikerült

a megfelelő szavakat mondania.
Azt a békét sugározta, amelyet a
szívében hordozott. Máriás lel-
kületű pap volt. Az egyetemisták
nagyon szerették és tisztelték, sok
pap barátja volt. Hiteles keresz-
tény életet élt. Úgy érezzük, hogy
papi fokolarunk az ő jelenléte által
kinyílt az Ég felé. Az élete és a ha-
lála segít bennünket, hogy mindig
jobban éljük: »amint a mennyben,
úgy a földön is«. Isten szeretetébe
fogadta őt, ahogyan papi jelmon-
data is szól: »még ma velem leszel
a mennyben.« (Lk 23,43)»

Diákjai visszaemlékezései sze-
rint „nemcsak szeretetből fakadó
halála, hanem embertársaiért min-
dig ugorni kész lelkülettel bera-
gyogott élete is mutatta, hogy Isten
országának építésén fáradozik.
Egész lényével bizonyította, hogy a
szeretet mindent legyőz.”

A házsongárdi temetőben helyez-
ték örök nyugalomra. A temetési
misén – melyen százharminc pap és
több püspök koncelebrált – a testvé-
riségről és közösségről tett tanúbi-
zonyosságot a több száz búcsúztató.

„Most már teljes az öröme, és
boldogan ízleli a mennyország
valóságát, amelyet talán annyira
áhitott.” – írta szinte másnap
a hír hallatán Pasquale Foresi atya
Rómából, a Fokoláre Mozgalom
központjából.

Orbán László neve Budapesten is
elhangzott tavaly, Szent István kí-
rály ünnepén. Majnek Antal mun-
kácsi püspök a Bazilikában tartott
ünnepi szentmisén róla mondta:
„Ezek az emberek nem kötöttek
kompromisszumokat, hogy az éle-
tük egyik területére beengedik Isten-
t, a másikkal meg nem. Teljesen
Istenben maradtak, a végsőkig kö-
vették az akaratát, és gyümölcsöt
hoztak: maradandó gyümölcsöt.
Ezt a teljes odaadást kell megva-
lósítanunk a saját életünkben, ha
azt akarjuk, hogy jobb legyen az
életünk, jobb legyen a családjunk, a
lakóhelyünk, az országunk.” ■

**Bartus
Sándor**

Tarcisio Azzuffi/Scuola Città 2009

AZ ELNÖK ELSŐ ÉVE

A Fokoláre Mozgalom élén Chiara Lubich utóda Maria Voce Emmaus. Megkértük, hogy értékelje és elemezze az elmúlt időszakot, ossza meg velünk reményeit.

Minden elnök sok megoldandó kérdéssel találkozik, számtalan kérdés döntésre vár. Milyen munkamódszerrel dolgozol?

Amikor szembesülök egy megoldásra váró kérdéssel vagy problémával, arra törekszem, hogy ne halogassam a választ. Aki előhozta, azzal igyekszem azonnal tisztázni, válaszolok rá egy e-mailben, majd megpróbálom megérteni, hogy mi mozgatja, és hogy tőlem milyen javaslatot vár. A következő lépésben megvitátjuk munkatársaimmal, mindenekelőtt a társelnökkel és a központ tagjaival. Néha – a fon-

tosabb ügyekben – mindnyájan együtt, máskor az adott kérdésben az illetékesekkel. A megbeszélések során érlelődik meg az a válasz, amit meglátásunk szerint Isten akar adni. Akkor is, ha esetleg nem tudunk kimerítően megfelelni, vagy további utánajáráásra van szükség.

Az Egyházak Ökumenikus Tanácsa márciusban hívott meg.

A Chiarával kialakult kapcsolat folytatása volt ez a találkozás. Ezzel a meghívással az együttműködést akarták megerősíteni ezek a vezetők mozgalmunkkal az öku-

menizmus terén, amely az egyházak közötti teljes és látható egység előzménye lehet. Ez Chiarával már megszületett, és ezt az egységet szeretnék tovább munkálni.

Megválasztásodat követően elnöki tevékenységed irányvonalának a kapcsolatokat jelölted meg. Nehéz megvalósítani?

Nagy odaadást és odafigyelést kívánt, és fog kívánni a jövőben is. Ezt nem lehet végérvényesen megvalósítani, hanem minden nap újra kell kezdeni. Tehát nagy energiabefektetést kíván, de mégse nehéz. Első helyre tenni a kapcsot

latokat: ez marad továbbra is az irányvonala a tevékenységemnek, a találkozásaimnak. Egyben új kihívás is mindig. Néha nagyobb a készség bennünk mások befogadására, máskor meg betöltik a gondolatainkat, a szívünket a korábbi gondok, és nehezebben teszük őket félre.

Egy műben az alapító halálát mindig nehéz időszak követi. Több egyházi vezető is aggódott a Chiara utáni időszak miatt. Mit tapasztaltál az elmúlt év során?

Mindannyian aggódtunk. Most azonban Isten előtt nyugodtan kijelenthetem, hogy olyan mozgalmat látok, amely létszámban, cselekvő készségben és elkötelezettségben növekszik minden egyes tagjában. Azt látom, nem létezik olyan, hogy „Chiara után”. A mozgalomban Chiara karizmájából fakadóan folytonosság tapasztalható. Ez Isten ajándékának örök aktualitását tanúsítja, és biztosítja, hogy a mozgalom folytatódjon, ameddig csak egyetlen valaki is élni fogja a karizmát.

Mi az, ami leginkább aggodalommal tölt el?

Az a benyomásom, hogy a nagy rendezvényeket és a külső megjelenést illetően túlságosan gyorsan fejlődünk. Chiarának mindent meg kellett alapítania, amit Isten sugallt neki. Nekünk azonban be kell látnunk, hogy még nem vagyunk képesek mindarra, amit ő létrehozott. Itt a kritikus pont: úgy érezzük, hogy a mozgalom tagjai – rajtam kezdve – nagyon kicsik Isten művének óriási célkitűzésével szemben. Bár biztosak vagyunk benne, hogy Chiara mindent elindított, és ezt mind teljességre is kell vinnünk, mégis jól át kell gondolnunk, mi az, amire a mozgalomnak most van szüksége. Talán nem kell mindent mindannyiunknak és azonnal megvalósítania.

Látod már az utat?

Úgy gondolom, vissza kell térnünk a személyes tanúságtételhez, minden nap meg kell térnünk az evangéliumi életben, étellel teli, mély kapcsolatokon alapuló hiteles közösségeket kell alkotnunk. Ebből fognak majd megszületni a nagy rendezvények, amelyek bemutatják ezt az életet.

Mi nyújt vigasztalást leginkább?

Az elkötelezettség, hogy mindenki meg akarja osztani velem a felelősséget. Hiszen lépten-nyomon megkérdem: én miben segíthetek? Egy kilenc éves kislány írta például: „Ne félj! Mi teljes mértékben támogatunk!” Ez a legnagyobb vigasz: ha egy kislány képes teljes támogatásáról biztosítani, akkor biztos, hogy sokakra számíthatok.

Az emberek céltalanok, és aggódnak tekintenek a jövőbe az egész világon. Mit kínál fel nekik Chiara Lubich öröksége?

A családot. Mindazoknak, akik találkoznak a mozgalommal, felajánlja, hogy lépjenek be ebbe a családba. Ez ad biztonságot és reményt, ez segít megbirkózni a problémákkal, a megpróbáltatásokkal, ezzel fogjuk leküzdeni a gondokat és a kétségeket. A család hiánya ma mindennél jobban érezhető. Amikor Bariban voltam, a TV3 riportere azzal fejezte be a műsort, hogy „Chiara igényes kérést hagyott ránk: legyetek család!” Nekem tetszett a jelző, hogy „igényes”. Ez az igényesség azoknak, akik csatlakoznak hozzánk, olyasvalamit ad, amire támaszkodni lehet, amire számítani lehet minden pillanatban.

XVI. Benedek pápa legutóbbi szentföldi útja során hangsúlyozta a vallásközi párbeszéd kiemelkedő fontosságát, nem tévesztve szem elől az egyes vallások gazdagságát. Mivel járul hozzá ehhez a mozgalom?

Úgy vélem, a kölcsönösséggel, amely a leghőbb vágya, de egyben sajátja is, mert a mozgalom karizmájához tartozik, hogy kölcsönös kapcsolatokat teremt, tehát más vallások híveit arra segítjük, hogy úgy szeressenek bennünket, ahogyan mi szeretjük őket. A „szeressétek egymást” parancsára épülő kapcsolatokra törekszünk. Amikor ez megvalósul, Jézus jelen van, és Ő nem szegül szembe, nem zavar meg, hanem megvilágosít. Megvilágosítja a többieket és minket is, hogy eljussunk arra a teljes igazságra, amit Isten akar adni az embereknek. Tehát, nem kelt zavart, nem szinkretizmushoz vagy szembenálláshoz vezet, hanem fényt ad, amely mindannyiunkat egy rajtunk túlmutató igazság felé segít.

Volt olyan helyzet, melyben az alkalmatlanságodat különösen is érezted?

Igen, minden nap – és újra elneveti magát. – Igaz, különösen alkalmatlannak soha nem éreztem magam, de alkalmatlannak mindig. Most is, válaszolva a kérdéseidre. El kell fogadnunk a korlátainkat anélkül, hogy igyekeznénk keresni, miként lehetünk mégiscsak alkalmasak. Inkább igyekeznünk kell, hogy amit Isten kér tőlünk, azt éljük. Elfogadom alkalmatlanságomat, bízik a kegyelemben és megyek előre.

Hogyan pihensz?

Szeretem a lírai zenét, különösen a nápolyi dalokat. Szeretek sétálni, a szabadban lenni, de a konyhai tevékenység is kikapcsol, az édesanyám és a nagymamám receptje szerinti lekvár- és likőrkészítés. Kötni is szeretek. Így valahogy... de mindezt másokkal együtt szeretem csinálni.

Paolo Loriga

Fordította: Vizsolyi László

ORSZÁGHATÁR

December 7-ét mondhatjuk a Fokoláre Mozgalom születésnapjának. Az egység karizmájának az újdonságáról szól testvérlapunk, a Città Nuova írása, jellemzően a nemzetközi politika szemszögéből.

A Fokoláre Mozgalom a huszadik század hullámvölgyében született, amikor a zilált nemzetközi politikában másodsor is nyílt törésre került sor. Az elsőhöz hasonlóan a második világháború is sokáig éreztette hatását a hidegháború fagyos éveiben, egészen 1989-ig, amikor leomlott a berlini fal. A pusztulás és felmorzsolódás közepette *Chiara Lubich* karizmája kezdettől fogva azt a szót ismételte, amelyet a politikában az államoknak nem sikerült átültetniük a gyakorlatba, és amit az ENSZ – sokak jóakarata ellenére – még távolról sem képes megvalósítani. *A népek egységéről* van szó, mely csak úgy jöhet létre, ha minden nép azal járul hozzá, ami benne egyedi és pótolhatatlan.

Amikor újra átélem Chiara Lubich szavaiban a mozgalom születését, óhatatlanul is azokra a fiatal lányokra gondolok, akik egy észak-olaszországi szétbombázott városban az életükkel teremtettek újjá egy nagyon fontos paradigmát, amelyre érdemes odafigyelnie az egész nemzetközi közösségnek. A középkori birodalmi elképzelések, valamint a „hatalmak koncertjének” és a hatalmi erők egyensúlyának ábrándja után (mindkettő csődöt mondott) az egyetemesség tiszta, új levegője áradt szét a mozgalommal. Ez az eszme nem tör vezető szerepre, és az összes kultúra hozományára, az emberiség összes tapasztalatára épít, a politikai-
ra is. Mindez, úgy látszik nagyon

is időszerű korunkban, ha a mai társadalmakat vesszük, amelyek etnikailag egyre összetettebbek, ha horizontunkat az európai unió szintjére emeljük (melynek mottója ma éppen az „egység a különbözőségben”), és kitágítjuk még tovább, egészen a globalizációig.

A Trentóban elindított szociális kezdeményezések nem csak a város határáig terjedtek, mert az első közösségben az egész földkerekségre nyitott lelkeket találunk, és ez világdimenziót adott nekik. Mialatt a külpolitikában hagyományosan érvényben lévő szabály a kölcsönöség (szoros értelemben véve: csak annyit engedni a másinak, amennyit ő is megenged, és semmivel sem többet), a mozgalommal megjelenik a nemzetközi kapcsolatok újfajta megfogalmazása: arra hív, hogy „úgy szeresd a másik hazáját, mint a sajátodat”. Ez felel meg a kölcsönös szeretet következetes alkalmazásának az országok közötti kapcsolatokban. Jóval több ez, mint arról beszélni, hogy mi a béke vagy az igazságos háború (nem is szólva a „megelőző” háborúról)! Itt nem csak arról van szó, hogy mennyire értelmetlen a háború, hanem arról, hogy mekkora képtelenség is logikailag és tapasztalatilag.

Chiara Lubich szerint a világnak úgy alkothatjuk meg az „elvont fogalmi térképét”, ha megnézzük, mire „hivatottak” a különböző földrészek. Vagyis: ha rávilágítunk mindarra, amivel ki-ki a rá jellemző és pótolhatatlan módon

Giuseppe D'istefano

„**ÚGY SZERESD
A MÁSIK HAZÁJÁT,
MINT A SAJÁTODAT!**”

alakítja az emberiség egyetemes családját.

Mondhatnánk: egyrésztől Chiara Lubich még jóval a globalizáció kora előtt meghívta a mozgalom tagjait, hogy globalizálódjanak: „világpolgárról” beszélt, aki a szívét képes kitágítani az egész emberiségre, azzal is, hogy a testvériséget építi. Mint ahogy Kamerunban történt, ahol az őserdőben lépésről-lépésre felépült Fontem városkája. A politika terén egyszerre nagyon hangosan és újjító erővel hangzik fel a mozgalom üzenete az Európa Parlament csarnokaitól az Európa Tanácson, az UNESCO-n keresztül az ENSZ-ig...

Ugyanakkor ennek a lendületnek, ennek a törekvésnek, hogy kivegyék részüket az emberiség gondjában-bajában, megvan a maga helyi dimenziója is: Lubich asszony fáradhatatlanul arra serkentette a mozgalom tagjait, hogy tőrjék fel az ingujjukat, és gondoskodjanak a helyi közösségek ezerféle anyagi és nem anyagi természetű szükségletéről. A szomszédságnak ugyanis két különböző köre van: egy szűkebb, és egy jóval tágabb. A nemzetközi politikában ma a leglényegesebb témák között vetődik fel újra a *globus* és a *locus*, a világ, mint otthonunk, és a saját lakóhelyünk kérdése. Úgy tűnik, a mozgalom elsőrendű választ ad rá, kezünkbe adja az értelmezés kulcsát. Elsősorban pedig nagy kihívás elé állítja képzeletünket: hogyan élhet a nemzetközi politika és a világtársadalom a Szentháromság mintájára.

*Pasquale Ferrara
Fordította: Bartus Sándor*

SZÉLES HIDAK A VÍZ FÖLÖTT

Új és újabb lendület: ezt akartuk, pont, hogy ilyen táborunk legyen...

Góbel
Ágoston

Bernecebaráti. Ez a kis település már nevében hordoz valami értékeset, ami önmagában csodálatossá teszi a *Gyerekek az Egységért Mozgalom* ötödik nyári táborának résztvevői számára az itt tartózkodást. A Börzsöny északi csücskében lévő falvacskába több mint százan gyűlnek össze a nyár végén fiatalok, családok és főként gyerekek, hogy együtt gyakorolják a szeretet művészetét. A közömbösség leküzdése, kommunikáció a családban és a társadalomban, fiú-lány kapcsolat, valamint sok egyéb érdekesség: csoport- illetve személyes beszélgetéseken keresztül próbálgatjuk hol a téma, hol egymás megértését. Nem könnyű. De mindenképp egyszerűbb a temető gaztalanításánál és a patakmeder tisztításánál, amelyeket tűző napon is nagy lelkesedéssel végez a társaság. Az esti programok minden esetben felfrissülést és hasznos szórakozást jelentenek; legyen szó táncházról, indiai estről, tábortúzról vagy fergetegetes koncertről, még az újonnan érkezettek is teljes szívvel vetik magukat a dolgok és a *pogo* középebe. Nem túlzás kijelenteni, hogy ezek a gyerekek tényleg egy új kultúrát valósítanak meg maguk között, amely egyre természetesebben születik meg velük és közöttük napról napra.

Egy rövidke tábori történet talán még érthetőbbé teszi a leírtakat. Késő délelőtt van. A szálláshely

felé tart két magas, eleven, határozott léptű táborlakó – egyikük új a társaságban, másikuk már hosszabb ideje tagja a közösségnek. A beszélgetésükből kihallatszódó szófoszlányokból egyértelművé válik, hogy a hivatás kérdéséről cserélnek eszmét. Ám elmélyült párbeszédüket megszakítják, amikor találkoznak egy érdeklődő, idősebb falubélivel. Az a bácsi nem győz csodálkozni. Mennyi figyelem, szeretet, érettség! Boldogságban válnak el a beszélgetés után. A fiatalok látszólag elveszítették egymás gondolatait, de kapnak helyette egy másik felebarátot. A szavakat rögtönttel sikerül kiegészíteniük. És ez az egész táborra jellemző, annak legapróbb részletéig. Erre az újfajta életre pedig sokan kíváncsiak: szép kapcsolat alakul ki a helyi iskola igazgatónőjével, a polgármesterrel, a könyvtárossal és több falubélivel. Végezetül mi álljon itt? Mindenkinek világos: érdemes lenne folytatni mindazt, amit együtt elkezdtünk. De hogyan? Telefon, mobil, e-mail, honlap és legfőképpen személyes beszélgetések, találkozások. Mert – amint az a tábor egyik témájában is előkerült – nekünk

Papp Csábor (3)

olyan értékrendünk, véleményünk van, amely nem maradhat meg egy tábor keretein belül, utat kell törnie a társadalomba. Az új lendülethez pedig elég visszagondolni ezekre a felejtethetlen augusztusi napokra Bernecebarátiban. ■

A 'SZEMBEJÖVŐ' EMBER'

Idén ünnepeltük Benedek Elek születésének 150. évfordulóját. Az ő tiszteletére a Népmese Napja 2005-től az ő születésnapja: szeptember 30.

Ki ne ismerné őt, ki ne hordozná sejtjeiben *Elek apó* meséinek zenéjét és nyelvét, az Óperenciás tengeren túli csodákat, a Küküllőn leereszkedett boldog egymásra találókat, akik: „ásó-kapa”, addig élnek, míg meg nem halnak, ha illőn ’öreganyádnak’ szólították a rengeteg közepén álló kunyhó lakóját? *Benedek Elek* a Székelyföld egyik legeldugottabb falujában, Kisbácban született, itt szívta magába a nép lelkét, nyelvét, meséit. Úgy gondolta, mindent ettől a földtől kapott: kis magként indul, mely azonban magában hordozza, ami élete során kibontakozik belőle, és ma már láthatjuk, micsoda világot átölelő fává terebélyesedett. Író, költő, mesegyűjtő, műfordító, újságíró és szerkesztő, politikát is próbált közéleti személyiség, a magyar műveltség megőrzésének élharcosa.

Munkássága sokrétű, életének talán legjelentősebb alkotása az a több száz mese és monda, melyet nem csupán összegyűjtött, hanem szakember lévén, kitűnő meseíró készséggel újraformált, nyelvében letisztított és közérthetővé tett; szebb köntösbe öltöztetve ajánlékozta vissza népének mindazt, amit tőle kapott. A nép ősi igazságai, értékrendje így léphette túl a falvak határait, s talán ez volt *Elek apó* „gyengéje”: a közkinccsé vált kultúra, mely képes formálni és nevelni.

Politikusi terveit, miszerint „Székelyországot tündérországgá fo-

gom varázsolni” végül másképp valósította meg, hiszen egy olyan időtlen tündérországot teremtett, amely több generációt nevelt és nevel. Meséiben a jócselekedetnek sosem marad el a jutalma, nála válik következetesen erénnyé a szülők, öregek szeretete, gyengék, szegények megsegítése, és bár több mesében a legkisebb testvért irigylik és kisemmizik bátyjai, az ő meséiben a bosszúnál mindig erősebb lesz a megbocsátás és testvérszeretet.

A honfoglalás millenniumi ünnepére kiadott *Magyar mese- és mondavilág* gyűjteményében a nagy magyarokat akarta példaként állítani, de nem állt meg itt, feltárta a világirodalom kincsesárát: óriási válogató-, fordítómunkával a világ népeit legjelentősebb meséik és legnemesebb hőseik által ismertette meg a magyarokkal. Neki köszönhetjük az *Ezeregy éjszaka meséit*, a *Grimm meséket*, de az íránytól az izlandi meséig gazdag a tárház. A többi nép tisztelete akkor sem hagyott alább benne, amikor a történelem megnehezítette azt: 1921-ben visszatért falujába. Szembejövő embernek hívták, hiszen ekkor százezrek hagyták el Erdélyt. Azért ment haza, mert úgy gondolta, ennyivel tartozik szülőföldjének. Fáradságot nem ismerve dolgozott a magyar kultúráért, 1922 után ő szerkesztette az egyetlen romániai magyar nyelvű gyermeklapot, a *Cimborát*, amely sok diáknak jelentette az egyet-

len eleven kapcsolatot a magyar nyelvvel és irodalommal, s vele kitérítette a Benedek családot is, hisz *Elek apó* számtalan fogadott unokával kezdett levelezni, s vált a gyerekek tanácsadójává. Több fiatal erdélyi író és költőt felkarolt, köztük *Tamásit* és az örökké hálás *Dsidát*. Ám nem állt meg a nemzet családjánál, az irodalom eszközeivel küzdött a népek közötti békeségért és barátságért, különösen a románokkal, amit többek hazáruulásnak bélyegeztek – de ez talán a ’szembejövés’ velejárója. Nem is tudjuk, mennyi mindent köszönhetünk *Benedek Eleknek*, ki képes volt egységben látni a magyart az egyetemessel, a felnőtt nemzedéket a fiatalabbal, s akinek nyelve és szófordulatai bennünk élnek.

Életének summájaként álljon itt végrendelete:

„Ha lesz síromon fejfa, / Csak e négy sor legyen rajta: / *Jézus tanítványa voltam, / gyermekekhez lehajoltam, / A szívembe felemeltem, / Szeretetre így neveltem.*” ■

Bernáth Mária

RENDSZERVÁLTÁS?

1989-től Magyarország szocialista pártállami diktatúrából többpártrendszerű, piacgazdasági demokráciává alakult át. A huszadik évforduló kapcsán beszélgettünk Dömötörfi Tibor történész-szociológussal.

Arany Krisztina

Hogy tekintenek a történészek erre az eseményre, milyen szempontból vizsgálják ezt az időszakot?

Húsz év a történelemben rövid idő. Igazából még jelenkornak számít, nem úgy, mint például 1848/49, amelyet már elfogultság-óktól mentesen tudunk értékelni. Látjuk, hogy az 1956-os forradalommal kapcsolatban is mennyi minden megkérdőjeleződött, újrafogalmazódott az ötvenedik évfordulóra, vagy új szempontok kerültek elő. Hogy mást ne említsek, Frivaldszky János *Ötvenhat lelke* című könyve új perspektívát nyit, és bemutatja a történetek lelkiségi hátterét.

Ennek az időbeli közelségnek az előnye, hogy a résztvevőkkel még lehet beszélgetni. Hátránya viszont,

hogy hiányzik az a bizonyos „történelmi távlat”. A történész, még a jelenkorral foglalkozó is, elsősorban rögzített, írott forrásokat használ. Ezek jó része azonban ma még nem hozzáférhető, vagy éppen megsemmisítették az érdekeltek. Így történt ez 1990-ben is, az úgynevezett *Duna-gate* botrány esetében, amikor kiderült, hogy az állambiztonsági szervek alkotmányellenesen gyűjtenek adatokat ellenzéki politikusokról, és semmisítenek meg iratokat.

Eszerint soha nem is fogjuk megtudni, mi is történt pontosan?

Nem is lehet. Kuroszavának, a világhírű japán rendezőnek van egy filmje, amelyben ugyanazt az eseményt több különböző résztvevő meséli el, és mind másképp emlékszik vissza. Saját tapasztalatunkból is ismerhetjük ezt a helyzetet. A

történelem szempontjából alapvető, hogy soha nem lehet, mert nincs is egyetlen igazság.

A történész egy kicsit nyomozó is, amikor a különböző kijelentéseket összeveti, alátámasztja további forrásokkal, mert így mégis közelebb jutunk a történésekhez. A rendszerváltás körül rengeteg legenda kering, és a hatalomtechnikai lebonyolítását soha nem fogjuk pontosan megismerni.

Hogyan kezdődtek a változások?

Nagyon fontos látni, hogy ez egy világtörténelmi folyamat része, és nem egy különálló esemény volt. A II. világháború eredményeként kialakult kétpólusú világrendből, amely többek között Magyarországot a Szovjetunió érékkörébe helyezte, úgy látszott, nem lehet kitorzni. Voltak rá kísérletek, így 1953-ban a berlini munkásfelke-

I. Röhrbein/Alinari Archivium/CN

lés, a mi ötvenhatunk, a prágai tavasz 68-ban, és Lengyelországban a folyamatos ellenállás a diktatúrával szemben. Sokan úgy gondolják, hogy a változások II. János Pál pápa 1979-es, első lengyelországi látogatásakor kezdődtek, amikor így szólt: „Ne féljete!” Fontos, bár nem az egyedüli elindítója volt ez a bátorítás valami újnak.

A nemzetközi helyzet alakulásában szerepe volt például a csernobili atomerőmű tragédiájának, amelyből kiviláglott a szovjet birodalom gyengesége. Gorbacsov a 80-as évek közepétől reformpolitikával próbálta modernizálni, vagyis megerősíteni a Szovjetuniót, amellyel azonban éppen az ellenkező hatást érte el. Mindazonáltal egy világméretű enyhülési folyamat kezdődött. Magyarországon is szervezkedni kezdett a politikai ellenzék. Megroppant az állampárti struktúra, és Kádár Jánost leváltották a párt főtitkári tisztségéből.

Éz sokunk számára még a „velünk élő történelem”.

Emlékszem, miként dőlt meg 1989 elején egy komoly tabu. A Kádár-rendszer önlegitimációja azon alapult, hogy ötvenhat ellenforradalom volt, amelyet a szovjet csapatok segítségével lehetett felszámolni. Mindenki tudta, hogy egy lehetséges demokratikus megújulás érdekében ezt a rendszerhazugságot felül kell vizsgálni. Pozsgay Imre, aki tagja volt az 1956 újraértékelésére felállított hivatalos MSZMP-bizottságnak, 1989 januárjában váratlanul bejelentette egy rádióműsorban, hogy a bizottság szerint 56 nem ellenforradalom volt, hanem népfelkelés. Ez óriási válságot okozott az MSZMP-n belül. Akkoriban Eötvös-kollégista voltam, és egyik társammal rögtön arra a következtetésre jutottunk, hogy Pozsgay nem véletlenül nyilatko-

zott így, és hogy ennek a bejelentésnek komoly belpolitikai következményei lesznek.

Abban az évben az USA-ba kaptam ösztöndíjat. Amikor elutaztam, már szó volt Nagy Imréék újratemetéséről. Nem volt még internet, kevés hírt hallottunk ott az egyetemen. Európa Amerikából nézve csak egy kicsi pont a térképen. Június 16-án érkeztem haza. Férihegyről jövet a reptéri buszban teljes hangerővel szólt a rádió. Még ma is fülemben cseng, ahogy Mensáros László sorolja a kivégzettek nevét. Számomra ez volt a rendszerváltozás pillanata. Ezután a dolgokat nem lehetett visszafordítani. Folytatódtak a nemzeti kerekasztal-tárgyalások az ellenzék és a párt között, majd szeptemberben aláírták a megállapodást, amely azután 1989 októberében a köztársaság kikiáltásához vezetett.

Számos rendkívüli pillanatot éltünk át akkor: a határnyitás az NDK-menekültek előtt olyan esemény sorozat volt, amivel büszkén kiállhatunk a világ elé. Meg kell emlékezni a civil társadalom nyolcvanas években újrainduló szervezeteiről is, a különböző politikai csoportosulásokon kívül az érdekvédelmi szervezetekről, a környezetvédelmi célkitűzésekkel induló Duna-körről. Sok múlt azon, hogy az emberek mertek bátrak lenni, merték kezükbe venni a konkrét kezdeményezést.

Hogyan illeszkednek ezek az események a jelenlegi együttöregvések perspektívájába?

A rendszerváltásban volt egy sajátos mozgatóerő: az emberek szerettek volna megszabadulni a sokszor felülről rájuk erőltetett „határoktól”. Például olyanoktól, hogy ki párttag, ki nem. Talán volt az emberekben egy vágy, ha úgy

Romhányi László

tetszik illúzió, hogy a szabadság körülményei között elhárulnak ezek az akadályok. Nagyobb egységben élhetnek saját magukkal, tehát vállalhatják, ami fontos nekik. Vállalni tudják önmagukat, ugyanakkor a másokkal való egységre is nagyobb lehetőségük van. Aztán kiderült, hogy nemcsak állami erőszak létezik, hanem a pénznek is lehet egyfajta diktatúrája. 1991-ben II. János Pál pápa kiadott egy enciklikát, amelyben arról szól, hogy kegyelmi pillanatot élünk, hogy meg lehet újítani a társadalmi struktúrákat, és a kommunista diktatúra megszűntével nem kötelező átvenni az ellenmodellt, hanem itt van a lehetőség, hogy a testvériségnek, a szolidaritásnak, az egységnek a jegyében épüljenek újjá ezek a társadalmak. Ez sajnos nem sikerült, pedig történelmi esély lett volna rá. A remény azonban megmarad. Igaz, a híres amerikai politológus, Francis Fukuyama már 1989-ben megírta tanulmányát arról, hogy véget ért a történelem, mert győzött a kapitalizmus, és ez után nem jöhet semmi. Ám ez nem így van. Most is egy bizonyos válságban élünk. Mégis vannak új lehetőségek az újrakezdésre az élet különböző szintjein. ■

A MAKÓI KÓRHÁZBÓL AZ EMBERI MÉLTÓSÁGÉRT

Egy éve dolgozom Makón, ahol a kórház laboratórium-véradó osztályán főorvosi állás betöltésére kértek fel. Amikor elvállaltam a megbízást, azt tűztem ki célul, hogy minden, ami ezen az osztályon történik, a szeretetről szóljon. Szerencsére olyan munkatársaim vannak, akik ezt a szellemet könnyen átvették. Emellett a kórház vezetősége dinamikus, jó problémamegoldó, a gyorsan változó helyzethez gyorsan alkalmazkodó, kiváló szakképzettségű emberekből áll.

Nagy lendülettel vettem bele magam az új munkámba, és igyekeztem megismerni a kollégáimat. Máig fontosnak tartom a jó emberi kapcsolatok kialakítását, erre sosem sajnáltam időt és energiát. Így a kórház vezetőivel is, munkatársaimmal is szép, értékes találkozások, mély beszélgetések alakultak ki; néhányukat az életigével is megajándékoztam. Az osztályon számos új kezdeményezés megvalósulhatott, mind orvoskollégáim, mind a vezetőség támogatta javaslataimat. Úgy tűnt, minden a lehető legjobban halad előre szakmailag is, emberileg is. Elhatároztuk például, hogy misét mondatunk az orvosok védőszentjei, Szent Kozma és Damján ünnepén kórházunkért és a magyar egészségügyért, a dolgozókért és a betegekért.

Néhány hónapos munka után kiderült, hogy beteg vagyok. Alig akartam elhinni, mert tünetmentes voltam, de a vizsgálatok azt mutatták, hogy baj van. Műtét várt rám, nagy fizikai- és lelkierőt

Hübner Ferenc

próbáló kezelések. A fő feladat most az lett számomra, hogy elfogadjam a betegségemet. Nem volt könnyű. Családom, valamint sok kedves barát és ismerős szeretetét megtapasztalva értettem meg Isten rám irányuló szeretetét, s csak ezután tudtam kimondani neki az én igenemet.

A munkahelyemen ugyan fizikailag nem voltam jelen, de telefonon számos kollégámmal tartottam a kapcsolatot. Azt láttam, hogy noha nem vagyok ott, mégis „Valaki” dolgozik helyettem. A betegségem során szerzett tapasztalatok megerősítették a meggyőződésemet, hogy sokat kell tenni azért, hogy a magyar egészségügy jobba váljék, hiszen betegként magam is megismertem annak bizonyos árnyoldalait. Elhatároztam, ha felépülök, igyekszem segíteni

ezen a hiányosságokon, ahogy a lehetőségeim engedik.

Félévi távollét után visszatérhettem dolgozni a kórházba. Azóta más szemmel nézek a szenvedő emberre, betegséggel új szemléletet kaptam. Küldetésnek érzem hivatásomat, hogy eldurvult világunkban különös szeretettel forduljunk a betegek és a haldoklók felé, valamint hogy biztosítsuk a halottaktól történő méltó elbúcsúzás feltételeit.

Az emberi méltóság megőrzésére irányuló gondolatok Kiss-Rigó László püspök úr személyében valódi támogatóra találtak. Így megszületett a kórház vezetősége javaslataira és a dolgozók támogatásával az „Emberi méltóság” című intézményi program. Az együttműködésről a Szeged-Csanádi egyház-

„Amióta dolgozom, mindig is arra törekedtem, hogy Isten szeretetét közvetíthessem a betegek és munkatársaim felé.” Huszonhat éve dolgozik az egészségügyben Dr. Kóczián Zsófia. Az emberi méltóság megóvásáért indított kezdeményezése megnyerte a társadalmi és az egyházi vezetőket, és felkeltette más kórházak figyelmét. Egyedülálló együttműködésről ír a Katolikus Egyház honlapja, a Magyar Nemzetben pedig ezzel a címmel jelent meg egy cikk: „A test mellett a lelket is gyógyítják Makón.”

Varga Zoltán (2)

hez a halállal. Olyan egészségügyi ellátást szeretnénk nyújtani, amely megadja a betegeknek a szükséges szakmai és emberi segítséget, ugyanakkor a lelki vezetést is.

A program részeként már áprilisban elkészült egy kápolna, amelyben rendszeresen tartanak szentmisét, illetve református istentiszteletet. Minden fekvőbeteg-osztályon hozzáférhető a Biblia. Az osztályokon olvasósarkokat alakítottak ki, ahol vallásos témájú folyóiratokat is talál. *Varga Attila* makó-újvárosi plébános szemléében pedig kórházi lelkészt nevezett ki a püspök úr.

A betegek és hozzátartozóik lehetőségét kapnak rá, hogy utolsó órájukban, egyszemélyes kórteremben, az emberi méltóságnak megfelelően készülhessenek az elválásra.

Megalakult egy orvos-csoport és egy mentálhigiénés szakemberekből, kórházi beteglátozókból és gyógyszerítőkből álló

csoport. Minden osztályon találni az orvosok és ápolók között önkéntes segítőköt is.

Fontosnak tűnt, hogy más kórházakkal is felvegyék a kapcsolatot, így a budapesti Bethesda Gyermekkórházban is befogadásra talált a kezdeményezés. A program megvalósításában részt vevő kórházi dolgozók, segítők számára rendszeresen előadásokat szerveznek. Legutóbb *Dr. Velkey György*, a Bethesda Kórház főigazgatója járt Makón. A találkozón a munkatársak kicserélhetik egymással tapasztalataikat és közösen imádkozhatnak, hogy elmélyítsék a lelki egységet egymás között.

Hangsúlyozni kell, hogy a program eddigi megvalósulásában mindezt egy közösség teremti meg, egy olyan szakmai gárda, amely valóban a beteg testi-lelki gyógyulását tartja szem előtt.

Saját tevékenységem mögött mindig ott tudhattam azt a közösséget, akikkel együtt élem az egység lelkiségét. Remélem, hogy egyre több intézmény csatlakozik e kezdeményezéshez, ahol az emberi méltóság tiszteletben tartása a valódi érték.

Kóczián Zsófia beszéde júliusban, a nyíregyházi Máriapolin hangzott el. Szerkesztette: Sudár Balázs

megye képviseletében a püspök úr, a kórházat fenntartó megyei önkormányzat részéről *Magyar Anna* és a kórház részéről *Dr. Baráth Lajos* főigazgató úr írt alá megállapodást április 7-én.

Célul tűztük ki, hogy a kórházban olyan körülményeket teremtsünk, amelyek segítséget nyújtanak a gyógyíthatatlan betegségek elviseléséhez, a méltó szembesülés-

New City Manila (2)

TÁJFUNOK UTÁN

Manilai testvérnapunk az érintettek és a szemtanúk hitelességével tárja elénk az egy hónappal ezelőtti természeti katasztrófa után átélteket.

Az ár elsodort embereket, autókat, házakat, zokogó túlélőket hagyva maga után Manilában. Ugyanakkor az emberek önként siettek azonnal egymás segítségére. A tragédia sokakat megmozgatott: idejüket, pénzüket, javaikat ajánlották fel a szükségét szenvedőknek. A kormány megkönnyítette a kölcsönfelvételt, ellenőrzi az alapvető áruk árát, autószerelők kedvezményesen vállalják a javítást, mobilszolgáltatók csökkentik az árakat, a magánszektor számtalan felajánlása hosszú listát tesz ki. Sokszor az ilyen pillanatok söprik el az előítéleteket, és hozzák ki a legjobbat az emberekből, akik biztosítják egymást a szeretetükről és a támogatásukról. Ekkor derül ki, hogy az élet lényege az igaz és mély kapcsolatokban rejlik.

Tavaly a Fokolára Mozgalom projektje keretében egy dombon harminc ház épült, egyenként 54 négyzetméter alapterülettel. A *Reménysugár* lakótelepre Manila hajléktalanjaiból

huszonkilenc család költözhetett be egy több száz fős listáról kiválasztva: sofőrök, gyári munkások, akik keményen megdolgoznak a napi betevőért, de sokan köztük munkanélküliek. Ők azok, akik a tragédia napján a környéken bajbajutottaknak azonnal a segítségére siettek. Ismerve a kölcsönös szeretet hatását – amely saját életüket is megváltoztatta –, ezek a családok megnyitották házukat kevésbé szerencsés társaik előtt: háziállataikkal együtt (disznók, kutyák) befogadtak 155 főt, akiknek a házat elmosta az ár. Bár maguk is szegények, adták azt a keveset, amijük volt: élelmet, ruhát, de elsősorban a reményt.

Az egyik túlélő meséli: „Nagyon boldogok vagyunk itt. Az ideiglenes táborban vízhiány volt, a gyermekeimnek nem szabadott a WC-t

Félelem, idegesség, pánik, aggodalom szorította össze a Fülöp-szigetekiek szívét október első napjaiban, amikor hírül vették a második tájfun közeledtét alig egy héttel a rettenetes erejű *Ketsana* pusztítása után. Katasztrófafilmek jelenetei rémlettek fel. Emberek virrasztottak imádkozva a menekülteket befogadó templomokban, közösségi központokban. Aztán pedig a megkönnyebbülés: a *Parma* elkerülte Manilát! Immár folytatódhatnak a várható vihar idejére felfüggesztett mentő munkálatok. Történetek kerengnek a hétköznapi hőseiről: egy katonáról, aki húsz embert mentett meg, mielőtt az ár magával sodorta, vagy egy 18 éves fiúról, akinek harmincan köszönhetik az életüket – köztük egy kisbaba és a saját édesanyja – mielőtt rázuhant egy fa.

használniuk, egy helyiségben voltunk a halottakkal.”

A Reménysugár lakótelep tagjai különböző szervezetek adományait csomagolják, osztják szét és főznek a kárt szenvedett szomszédokra. Meglátogatják őket és felírják, mire van még szükségükük. Egy család vagyunk – mondják, és biztatják a többieket, hogy a dolgok jobbra fordulnak.

Lito Bulan, a Reménysugár projekt vezetője sorolja, mi minden hiányzik: „könyvek, ceruzák, taneszközök, alapvető szükségletek. A Fokoláre Mozgalom tagjai már egy hete kétezer embert élelmeznek a segítőkkel. Képzelnék el: egymillióan hajléktalanná váltak! Azonnali és hosszú távú segítségre van itt szükség.”

Ugyanakkor felcsillan a remény: a tragédiából világossá vált, hogy segítenünk kell egymást, hogy fel kell készülnünk az éghajlatváltozással járó hasonló, elkerülhetetlen eseményekre a jövőben. Igazából mindenki a kapcsolatokra vágyik, jobban, mint egy szép házra, autóra vagy egyéb technikai csodára. A katasztrófa megtaníthat arra, hogy nem tudunk élni egymás nélkül, és túlélésünk az egymás iránt tanúsított, tettekben megnyilvánuló szeretetünknek is köszönhető.

Egy domonkos atya a félelem napjaiban bízta az egyik nagybeteg asszonyt, aki folyamatosan sírt és imádkozott: ezzel igenis sokat tud tenni a nemzetért, hogy elkerülje a katasztrófa. „Imáink válasza találtak, s most megköszönjük, hogy élünk és összefogásunk eredményes lehetett – összegezte. – Hálát adunk Istennek, hogy ígérete szerint minden vihar elvonulása után ott a remény szivárványa.”

*Jose Aranas (New City) írása
alapján szerkesztette: Medvey Judit*

Orăș Nou

Ökumenizmus és tanúságtétel. A román nyelven megjelenő folyóiratot a diktatúra alatt kézírással sokszorosították.

A *Città Nuova* román nyelvű kiadásának gyökerei 1984-re nyúlnak vissza, amikor az életigét románul csak kézírással lehetett terjeszteni. A diktatórikus rezsim ugyanis az írógépeket is ellenőrizte, használatukat külön engedélyhez kötötte. A vallásos sajtót betiltották, eltekintve néhány egészen ritkán megjelenő imakönyv kiadásától. Néhány évvel később, 1986-ban a kolozsvári Popp Mihály, aki tudományos kiadói munkájához rendelkezett írógéppel és Chiara Lubich elmékedéseit fordította románra, vette a bátorságot, hogy sokszorosítsa és terjessze az életigét. Természetesen mindezt illegálisan.

A Ceaușescu-rezsim bukását sorozatos tiltakozó tömegdemonstrációk követték. Ebben a mozgalmas időszakban, 1990 októberében sikerült először egy A5-ös formátumú, négyoldalas kiadványt megjelentetni. Ez az életigén kívül egy elmékedést közölt Chiara Lubichtól, és a mozgalom néhány helyi tagjának tanúságtételét.

A tényleges *Orăș Nou* 1992 áprilisában jelent meg első alkalommal. A fekete-fehér, tizenhat oldalas, havi rendszerességgel megjelenő folyóirat hamar elérte az ezres példányszámot. Jelenleg húsz oldalon, 1300 példányban, színes borítóval és egy színes oldalpárral évente hét alkalommal jelenik meg. Ez nem kis teljesítmény, ha figyelembe vesszük a folyamatosan emelkedő nyomdai költségeket és a nehéz gazdasági helyzetet.

Öten, többnyire önkéntes alapon dolgoznak a folyóiratnál. Vannak immár helyi cikkeink, közülük különösen is megbecsült helyet kapnak az ökumenizmussal foglalkozó írások. Mint ismeretes, a többségében ortodox Romániában a latin és keleti rítusú katolikusok, a reformátusok és evangélikusok aránya is jelentős.

Az *Orăș Nou* számait a meglepetés és öröm visszhangja kíséri. Az ország legkülönbözőbb pontjairól érkező levelekben az olvasók (soraikban közéleti személyiségek) megköszönik a szociális-politikai és ökumenikus téren kifejtett tevékenységünket, amellyel az egység lelkiisége lassan-lassan elterjed Romániában.

Az *Orăș Nou* szerkesztői:

Marta Elise Andro és Bodnár Sándor

SZÁMÍTÓGÉP ÉS FÜGGŐSÉG

Egyik fiunk hosszú órákat tölt a számítógépes játék előtt: egy városban, járókelők között száguldozik autóval. Az utóbbi időben elkezdte elhárítani a párbeszédet is velünk. Aggódunk, vajon később nem lesz-e káros számára mindez. Mi lenne itt a megoldás?

Manapság rengeteg nevelési, korlátozási elvet hallani, közülük különösen a liberális elvek népszerűek, azaz ne korlátozzunk, ne tiltsunk, hanem hagyjuk szabadon a gyermeket, az a legjobb neki (és nem mellesleg a szülőnek is ez a legkényelmesebb). Ezt a nézetet

mára nem csak az egyház, hanem a pszichológia tudománya is veszélyesnek, rombolónak tartja. A valódi szabadság ugyanis nem az, hogy az ember „azt csinál, amit akar”, hanem hogy szabadon megválaszthatja, merre kormányozza az életét.

Egy naplóban olvashattuk: „2002. február 18-án vesztettem el a szabadságom.” Ezt egy olyan ember írta, aki aznap azt csinált, amit éppen akart: belőtte az első kábitószeradagot. Ám ezzel figyelmen kívül hagyta, hogy a későbbiekben vajon kézben tudja-e tartani élete menetét, képes lesz-e irányítani. Természetesen a fiuk esetében nem ennyire éles és drámai a helyzet, viszont ugyanúgy az élete további alakulásával kapcsolatban vet fel kérdéseket. A szabadság későbbi biztosításáról van szó, az esetleges

időleges elbukásról és arról, milyen borzasztóan nehéz helyreállítani azt. Ebben a szülőknél is nagyon fontos szerepe van.

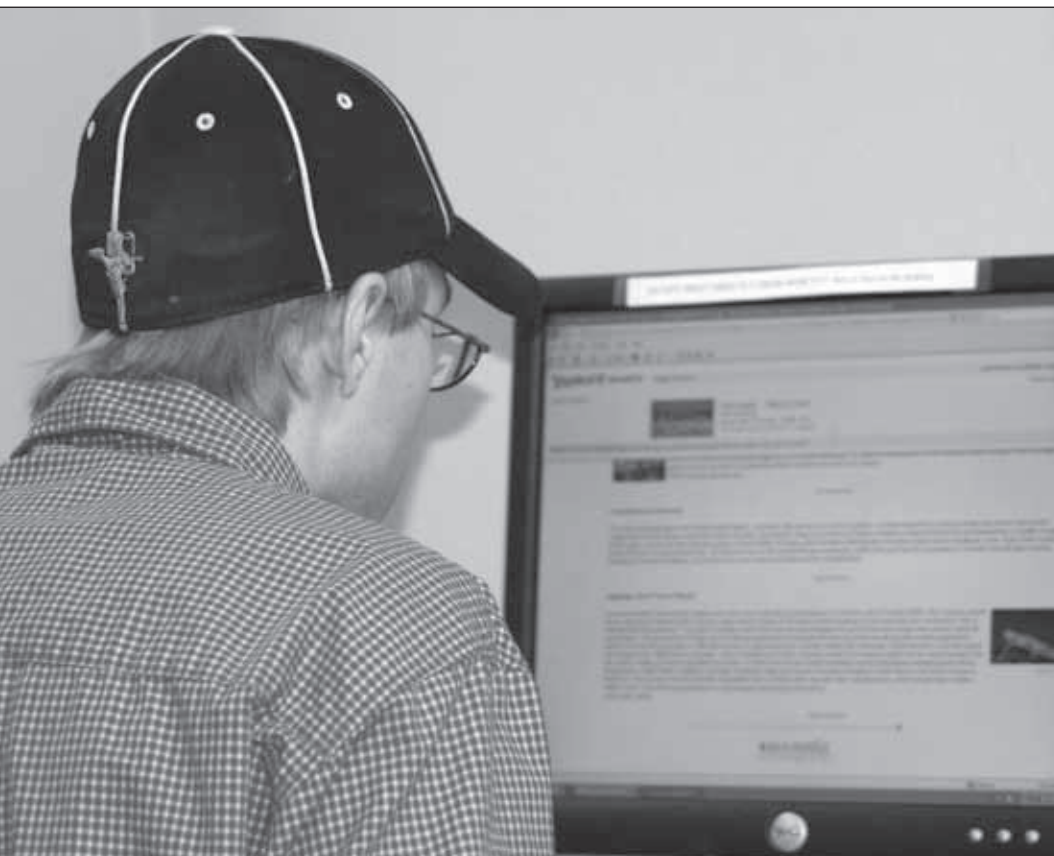
A legnagyobb veszélyt nem abban látom, hogy gyermekük milyen játékkal játszik, nem is abban, hogy mennyit játszik, hanem abban, hogy mi helyett játszik! Ha például a fiuk gyorsan meg tud tanulni mindent, a barátaival is találkozik, sportolni is jár, otthon is segít, és nincs nagy alvásigénye, így marad esténként 2 órája játszani, mondjuk tévénézés helyett, akkor valószínűleg minden rendben. Viszont sokan épp a tanulást, a kapcsolatokat hanyagolják el a játék miatt, és ebben az esetben a szülőnek már tanácsos határozottan beavatkoznia, akár teljes tiltással is.

Ahhoz, hogy sikerüljön megérteni a helyzetet és megtalálni a határt, két dolog elengedhetetlen: nagyon fontos a kapcsolat minősége a gyermekükkel: ne csak az iskoláról vagy a számítógép előtt töltött idejéről kérdezzessék, hiszen nem lesz sok kedve a párbeszédre ilyenmiről... Sok, rendkívül jó ötletet találunk ehhez Gary Chapman *Kamaszokra hangolva* című könyvében.

Legalább ennyire fontos a szülők közti kapcsolat, egység. A világ legjobb pszichológusa sem lehet hatékonyabb segítőtje gyermeküknek, mint önök, ha valódi egyetértésben vannak. Ketten együtt kell következetesnek lenniük. Ha korlátozást vagy büntetést ígérnek, akkor azt együtt végig is kell vinniük, különben a fiuk hihetetlen ügyességgel játssza ki az egyetértés vagy a párbeszéd hiányát („apa megengedte...”). Tehát jól, egymást meghallgatva, megértve gondolják meg együtt, szükséges-e szabályokat hozniuk fiuk érdekében, és ha igen, akkor egyetértésben ragaszkodjanak hozzá, akkor is, ha olykor nagyon nehéznek is érzik.

Smohai Máté

Pszichológia

CSAK A NAGY SZERELEM?

A barátommal három éve járunk együtt. Egyszer elhagyott, talán ezért félek annyira, hogy elveszítem. Nem tudok megenni nélküle. Minden perc, amikor nincs velem, csak elpazarolt idő. Nekem ő jelenti az életet, neki viszont szüksége van rá, hogy szabadnak érezze magát.

P. C.

A szerelmesek szeretnének minél többet megosztani egymással érzelmeikből, élethelyzeteikből, és a külön töltött időt elvesztegetett óráknak érzik. A korábbi szokásokat és elfoglaltságokat most már közösen kell átgondolni, aki az egyik barátja, az a másiké is. Eszembe jut *Khalil Gibran* egyik híres hasonlata, amely talán segít megérteni, hogy működik a szeretet: Ahhoz, hogy a templom biztosan megálljon, „az oszlopokat távol egymástól kell felállítani”. A templom a jövőtök, amit együtt építetek. Az oszlopok ti vagytok. Következésképpen nem lehet ő az életed értelme: ha mindent órá teszel fel, azzal azt kockáztatod, hogy minden összeomlik. A legcsodálatosabb egymás szemébe nézni, amikor szeretjük egymást, ám egyúttal kifelé is kell tekinteni, a jövőtöket megalapozó fontos és értéket képviselő dolgokra.

„Szeressétek egymást, ám ne csináljatok börtönt a szerelemből – javasolja Gibran –, inkább örökös hullámvás, áradás, apadás legyen a lelketek partjai között.” Még ha egybe is köt benneteket a kapcsolat, a szeretet nem birtoklást jelent, éppen ellenkezőleg. Ha szereted őt, tiszteletben tartod a személyes terét, az érdeklődését, és neked is meg kell, hogy legyen a saját tered. Az egymással töltött idő a legértékesebb. Ne hanyagoljátok el, hi-

Fiatalok

szen a jövőbeni közös életre való felkészülés különleges időszaka ez. Ettől függetlenül, nem elvesztegetett idő az sem, amit saját elképzeléseiteknek, személyes elfoglaltságotoknak szenteltek, hiszen ezek egyénileg és társként is gazdagítanak; egymást így ismeritek meg jobban, így értitek meg, hogy valóban egymásnak vagytok-e teremtvé. Akár azzal a lehetőséggel is, hogy kapcsolatotoknak vége szakad egyszer.

Talán korábbi tapasztalataid, talán személyes bátortalanságod miatt félsz, hogy elhagy a barátod. Ám belékapaszkodva, szeretetéért könyörögve csak növeled benne a menekülési vágyat. Becsüld többre magadat, fogalmazd meg, hol a helyed ebben a történetben! Igyekezz olyan kapcsolatot kialakítani, amelyben mindketten teljesen ki-

bontakozhattok a párbeszédben, és tisztázni tudtok minden felmerülő kérdést. Így majd megmutatkozik az, ami közös bennetek, és az is, ami eltérő és egyéni jellegzetesség. Mindezzel kölcsönösen építitek a kapcsolatot, ami fejlődik és érlelődik ettől.

Ne azért szeresd a barátodat, mert nélküle nem tudsz megenni, hanem azért, hogy boldoggá tedd! Mindenkiről létezik egy terv, és ennek fejlődnie kell, hogy végül megvalósuljon. Segíts tehát neki, fedezd fel az ő eredetiségét ahelyett, hogy a saját világodba rángatnád. Ha ez kölcsönösen sikerül, a benneteket összekötő szeretet szabadá tesz titeket.

Giovanna Pieroni
Fordította: Sudár Balázs

HAMAROSAN ITT A KARÁCSONY

A karácsony a nem vallásos emberek számára is a leginkább ismert és elfogadott egyházi ünnep. Sajnos, sokak számára az eredeti tartalom már ködbe vész, csak a szokások, kötelezettségek halmaza. A magányos vagy lelkiileg sérült emberek számára pedig a lehetséges krízis időszaka. Ám minket is, akik úgy érezzük, hogy jól ismerjük a karácsony lényegét, számos veszély elérhet. Csak néhány példát említek.

Sokan a karácsony lényegének az ajándékozást gondolják, és ha nincs elegendő anyagi forrás, egyre feszültebbekké válnak, túlhajszolják magukat, hitelt vesznek fel... Sokkal kevesebb lenne a gondunk, ha egyszerűbbek lennének az ajándékaink, ha visszatérnénk az ünnep eredetéhez: Jézus sze-

gényként, kiszolgáltatót kisbabaként jött közénk, de lelki ajándékot hozott, békét és szeretetet. Egy kevésbé értékes ajándék, amit személyes levéllel együtt adunk át vagy egy szép gondolattal – akár tőlünk, akár mástól kölcsönözve – nagyobb örömet okozhat, mint egy drága, de személytelen tárgy.

Karácsonykor általában több időnk jut családi, rokoni, baráti beszélgetésekre. Kapcsolatainkat ápolhatjuk, mélyíthetjük, és öröm forrása lehet önmagunknak is, ha szeretetet tudunk sugározni a környezetünkbe, ha megtaláljuk azokat az embereket, akiknek szükségük van ránk. Emlékszem, milyen boldogan vitték a gyerekeim karácsonykor a hajléktalanoknak a nálunk főlhalmozódott süteményt, mennyi örömmel és az emberi kapcsolatok élményével tértek vissza.

Nem elveszett idő, ha karácsony előtt a lelki életünkkel is többet törődünk, mert így könnyebb lesz megtalálni a helyes egyensúlyt döntéseinkben, és kevesebb lesz a hajszoltság, a stressz. Ha nyugodtan átgondoljuk a dolgainkat, előfordulhat, hogy valamilyen tevékenységet nem

is végzünk el, mert látjuk, hogy fölösleges. Az életünkben sokszor adódó nehézségek, fájdalmak feszültté, depresszióssá is tehetnek. Ha azonban kapcsolatban vagyunk Istennel, tudatosan is vállalhatjuk ezeket a szenvedéseket, így azok felemelnek, új energiákat szabadítanak fel.

Különösen az ünnepekben nagy a veszélye annak, hogy az emberek jóval többet esznek-iszznak, mint amennyire igazából szükségük van, viszont kevesebbet mozognak, pedig az is nagyon fontos. Gyakori, hogy akár több kiló súlyfölségük halmozódik fel ilyenkor. Próbáljuk helyrehozni a rossz beidegződéseket! A lelkünk is egyre tunyább lesz, ha a testünket tespedni hagyjuk! Egy jó séta, kirándulás vagy egy kis otthoni testgyakorlat is elegendő lehet, hogy kizökkentsen a rossz szokásokból.

Nagyon jó dolog, hogy az ünnepekre rendet, harmóniát próbálunk magunk körül teremteni, de vigyázzunk, nehogy öncélúvá váljon az igyekezetünk: itt is meg kell találnunk a helyes mértéket. Különösen a háziasszonyok: anynyira elfáradhatnak az előkészületekben, hogy már igazán ünnepelni sem képesek. Segítsünk egymásnak, hogy a terhek is és az örömök is igazságosabban osztozjanak szét a családban!

Kívánom, hogy mindnyájan békességben, befogadó szeretettel és még több örömmel éljük át az idei karácsonyt!

Nagy Márta

A BOR ÉS A VÍZ

Háromtól kilencvenkilenc
éves gyerekeknek

Egymás mellé került egy polcon egy üveg víz és egy üveg bor. Jól be voltak dugaszolva, még a levegő sem fért hozzájuk, de azért elfojtott gyenge hangjukat lehetett hallani.

- Nem jó ez a szomorú rabság, bor barátom, szólal meg a víz. Milyen tehetetlen – erőtlen vagyok így elzárva. Azt hiszem, hallottál a víz nagy erejéről, mely gátakat szakít, sziklákat repeszt és gyakran nincs emberi erő és hatalom, hogy megfékezze. Bibliabeli ősom egy egész világot pusztított el erejével...

- Hasonló rabsorsomban én is olyan gyengének, tehetetlennek érzem magamat, mint te, víz barátom. Bizonyára hallottál ősapám erejéről, aki Noét úgy leverte a lábáról, hogy még most is emlegetik. Nem szeretek dicsekedni, de mondhatom, hogy aki belőlem egy litert megiszik, azt földhöz vágom.

- Ha külön-külön ilyen erősek vagyunk, milyen erősek lennénk, ha egyesülhetnénk! – Manapság unos-untalan azt halljuk, hogy „egyesülésben van az erő”. Hej, hej! Ne lennénk csak így elzárva! – sópánszik a víz.

Megszánta őket a gyermek, aki e beszélgetésnek fültanúja volt s kíváncsi volt, hogy nagy erejükkel mit fognak most művelni a bor és víz s azzal a két palack tartalmát együvé önti egy nagyobb edénybe.

Éppen akkor nyit be az apja.

- Mit csinálsz fiam?! Elrontottad ezt a jó erős bort; most már akár ki is önthetjük. Ugyan, hogyan jöttél erre a gondolatra?!

- Itt ültem csendben s úgy hallottam, – mintha a bor és a víz az üvegben arról beszélgettek volna, hogy ők külön-külön milyen erősek és milyen erősek volnának, ha együtt lehetnének, mert egyesülésben van az erő.

- Igaz, fiam. De az is igaz, jegyezd meg magadnak, hogy aki nem bízik a saját erejében, s csak más erejére támaszkodva remél erőhöz jutni, az úgy jár, mint most ez a bor, hogy a saját erejét is elveszíti és megsemmisül.

Benedek Elek

Dimitri

„KEZDET BEN ADATOTT KEGYELEM”

Kevesen tudják, hogy *Szent Ferenc* szellemiségével milyen sok zenész azonosult az évszázadok során. Tucatszám lehetne sorolni a különböző zenetörténeti

korszakokból a ferences rend kötelékébe tartozó kiváló zeneszerzőket, muzsikusokat. *Kájo*ni *János*, a 17. századi erdélyi ferences korának humanista polihisztoraként értékes zeneműveket, népénekeket, liturgikus tételeket gyűjtött össze és jegyzett le kézírataiban. *Liszt Ferenc* a pesti ferenceseknél 1856-ban kérte felvételét a *confrater*ek közé, majd újabb pesti látogatásakor, 1858-ban föl is vették. Ezt követően számos ferences témájú kompozíciót írt, többek között az Á-dúr legen-

dát. *Olivier Messiaen*, a 20. század „zeneszerző teológusa” egyetlen zenés színpadi művét, wagneri léptékű operáját *Szent Ferenc*ről komponálta; *Kodály Zoltán* pedig a hívő közösség énekét gazdagította *Ferenc* legnépszerűbb és legismertebb műve, a *Naphimnusz* megzenésítésével. *Szent Ferenc* cselekedetei, életvitele és hite a 20. század szélesebb közönsége számára *Franco Zeffirelli* filmje, a *Napfivér, Holdnővér* révén vált közismertté.

A regula jóváhagyásának nyolcadik centenáriumán a ferences rend jubileumi és jótékonyági koncertre hívja **december 15-én** az igényes muzsika kedvelőit a **Művészetek Palotájába**.

Eljött az idő, amikor új perspektívából közelíthetünk a ferences rend alapítójához.”

G. Á.

Forrás: www.muqa.hu

KERESZTREJTVÉNY

Beküldendő: Bosco Szent János teljes mondása: „Viselj el mindent, de... függőleges 1. a hozzátartozó vízszintessel.”

Vízszintes: 1. Bölcs tanítás 10. Ábrahám felesége 12. Szemléltető rajz 13. Zorro 14. Téli hideg 16. Enapi 18. Ádám neje németül 19. Majdnem ijedne 20. Női táská 23. Liba... 24. Bolti dolgozó 25. Hány János kedvese 27. Növény földalatti része 28. Iskolai jeles 30. Fordított vak! 31. Kérdőszó 32. Nőszírom 33. Halkan mond 34. Jód 35. Játék 37. Indulatszó 39. Árkot készített 40. Nem arra 42. Összekevert mozi! 44. Spanyolország autójelzése.

Függőleges: 2. Kapura labdát lövő 3. Nagy hadsereg 4. Nitrogén 5. Gubós növény 6. Egy évnél régebbi bor 7. Néró egyneműi 8. Itt tért meg Saul 9. Darabot színpadra állíttat 11. Azonos magánhangzók 15. Cigaretában van 17. Az állam „haszna” 21. Pontosan 22. Talajfajta 26. Északi monda 29. Előd 32. Egyszerre született testvére van 33. Végtelen Sámson! 36. Majdnem Ernő! 38. Visszafelé Pio! 41. Latin „és” 43. Módi közepe!

Előző havi keresztrejtvényünk megfejtése: „Légy olyan mint az ablak, amelyen keresztül Isten szeretete fényt visz a világba.”

1	2	3	4		5	6	7	8		9
10			11		12					13
14				15			16	17		
18						19				
20				21		22		23		
24						25				26
27				28		29		30		
31			32					33		34
35	36				37	38		39		
40				41		42	43			44
T					É				Z	É

A kapitalizmusra mi a legjellemzőbb?

Olyasmi, mint amikor ezt a négyzetet felosztjuk... ilyenformán!

Nekem egyet...

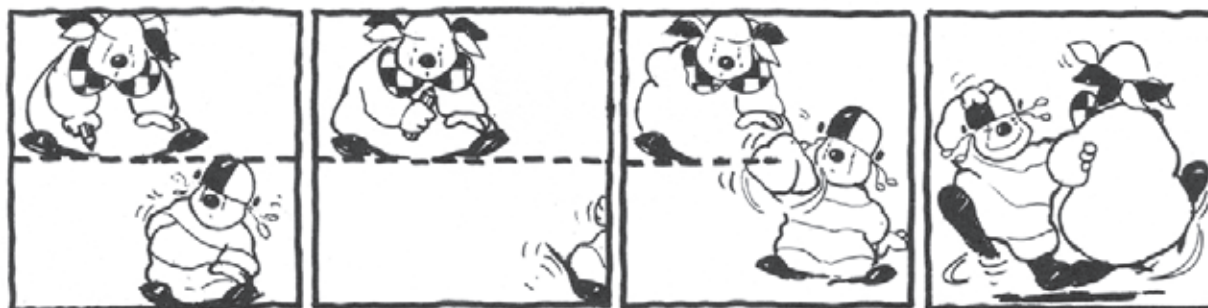
és neked egyet!!

És a kommunizmusra mi a legjellemzőbb?

Nézzük csak! Amikor így osztjuk fel a négyzetet:

Ebből egyik a tiéd...

...a másik az enyém!

Nem tetszik nekem ez a te ceruzád!

www.gibiedoppiaw.com

AZ ÉLET olyan, mint egy híd:
ÁTMEHETSZ rajta,
de házat **ne építs rá!**

(indiai közmondás)